

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

49. aastakäik
30. detsember 2006Teatis nr

Sisukord

Lehekülg

I Teave

Komisjon

2006/C 323/01

Ühenduse raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta 1

I

(Teave)

KOMISJON

**ÜHENDUSE RAAMISTIK TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSEKS NING INNOVATSIOONIKS
ANTAVA RIIGIABI KOHTA**

(2006/C 323/01)

Lehekülg

1.	SISSEJUHATUS	4
1.1.	Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi eesmärgid	4
1.2.	Riigiabi poliitika ja TAI	4
1.3.	Tasakaalustatuse kriteerium ja selle rakendamine teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava abi puhul	5
1.3.1.	Riigiabi tegevuskava: vähem ja paremini suunatud abi, tasakaalustatuse kriteerium abi hindamisel ...	5
1.3.2.	Käesolevas raamistikus käsitletav ühist huvi pakkuv eesmärk	5
1.3.3.	Asjakohane vahend	6
1.3.4.	Abi ergutav mõju ja vajalikkus	6
1.3.5.	Abi proportsionaalsus	6
1.3.6.	TAI-ks antava abi negatiivseid mõjusid tuleb piirata nii, et kogumõju on positiivne	6
1.4.	Tasakaalustatuse kriteeriumi rakendamine: õiguslikud eeldused ja vajadus konkreetsema hindamise järele ..	7
1.5.	Käesoleva raamistiku alla kuuluvate erimeetmete põhjendused	8
2.	REGULEERIMISALA JA MÕISTED	8
2.1.	Raamistiku reguleerimisala	8
2.2.	Mõisted	9
3.	RIIGIABI EÜ ASUTAMISLEPINGU ARTIKLI 8 LÕIKE 1 TÄHENDUSES	10
3.1.	Teadusasutused ja innovatsiooni vahendajad kui riigiabi saajad EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses	10
3.1.1.	Mittemajandusliku tegevuse riiklik rahastamine	11
3.1.2.	Majandustegevuse riiklik rahastamine	11
3.2.	Riiklikult rahastatavate teadusasutuste kaudu ettevõtjatele antav kaudne riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses	11
3.2.1.	Ettevõtjate nimel teostatav teadustegevus (lepinguline teadustegevus või lepingulised teadusteenused)	12
3.2.2.	Koostöö ettevõtjate ja teadusasutuste vahel	12

	Lehekülg
4. ABI KOKKUSOBIVUS ÜHISTURUGA EÜ ASUTAMISLEPINGU ARTIKLI 87 LÕIKE 3 PUNKTI B ALUSEL ..	12
5. ABI KOKKUSOBIVUS ÜHISTURUGA EÜ ASUTAMISLEPINGU ARTIKLI 87 LÕIKE 3 PUNKTI C ALUSEL ..	13
5.1. Teadus- ja arendustegevuse projektidele antav abi	13
5.1.1. Teadustegevuse kategooriad	13
5.1.2. Abi osatähtsus	13
5.1.3. Lisatoetused	13
5.1.4. Abikõlblikud kulud	14
5.1.5. Tagasimakstavad ettemaksud	15
5.1.6. Maksumeetmed	15
5.1.7. Tingimuste kohandamise klausel	15
5.2. Tehnilisteks teostatavusuuringuteks antav abi	16
5.3. VKEdele tööstusomandiõiguste kulude jaoks antav abi	16
5.4. Noortele innovatiivsetele ettevõtjatele antav abi	16
5.5. Teenuste valdkonnas protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooniks antav abi	16
5.6. Innovatsiooni nõuandeteenuste jaoks antav abi ja innovatsiooni toetavate teenuste jaoks antav abi	17
5.7. Kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamiseks antav abi	17
5.8. Innovatsiooniklastritele antav abi	18
6. ABI ERGUTAV MÕJU JA VAJALIKKUS	19
7. ÜKSİKASJALIKUMALT HINNATAVA ABI KOKKUSOBIVUS ÜHISTURUGA	19
7.1. Meetmed, mis kuuluvad üksikasjalikule hindamisele	19
7.2. Üksikasjaliku hindamise meetodid: TAI kriteeriumid teatavate üksikjuhtumite majanduslikuks hindamiseks	20
7.3. Abi positiivsed mõjud	20
7.3.1. Turutõrke olemasolu	20
7.3.2. Asjakohane vahend	21
7.3.3. Abi ergutav mõju ja vajalikkus	21
7.3.4. Abi proportsionaalsus	22
7.4. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuse analüüs	22
7.4.1. Dünaamiliste stiimulite moonutamine	23
7.4.2. Turuvõimu saavutamine	23
7.4.3. Ebatõhusate turustruktuuride säilitamine	23
7.5. Tasakaal ja otsus	23

	Lehekülg
8. KUMULEERUMINE	23
9. ERIEESKIRJAD PÕLLUMAJANDUSELE JA KALANDUSELE	24
10. LÕPPSÄTTED	24
10.1. Aruandlus ja järelevalve	24
10.1.1. Aastaruanded	24
10.1.2. Juurdepääs abikavade täielikule tekstile	25
10.1.3. Teabelehed	25
10.2. Asjakohased meetmed	25
10.3. Jõustumine, kehtivus ja läbivaatamine	25

1. SISSEJUHATUS

1.1. Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi eesmärgid

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (edaspidi "TAI") edendamine on tähtis ühist huvi pakkuv eesmärk. EÜ asutamislepingu artiklis 163 on sätestatud, et "ühenduse eesmärk on tugevdada ühenduse tööstuse teaduslikke ja tehnoloogilisi aluseid ning toetada selle muutumist konkurentsivõimelisemaks rahvusvahelisel tasandil, samal ajal edendades igasuguseid teadusuuringuid, mida peetakse vajalikuks [...]". Asutamislepingu artiklites 64-173 määratakse kindlaks selleks vajalik tegevus ning mitmeastase raamprogrammi ulatus ja elluviimine.

Barcelona kohtumisel 2002. aasta märtsis võttis Euroopa Ülemkogu vastu selge eesmärgi teadusuuringute kulude edasise arengu kohta. Euroopa Ülemkogu leppis kokku, et teadus- ja arendustegevusele ja innovatsioonile ühenduses tehtavaid kogukulutusi tuleks suurendada, et jõuda 2010. aastaks 3 %ni sisemajanduse koguproduktist. Euroopa Ülemkogu täpsustas ka, et kõnealustest uutest investeeringutest kaks kolmandikku peaks tulema erasektorist. Nimetatud eesmärgini jõudmiseks peaksid investeeringud teadustegevusse kasvama igal aastal keskmiselt 8 % võrra, mis jagataks avaliku sektori kulutuste ⁽¹⁾ 6 %lise kasvumäära ja erasektori kulutuste ⁽²⁾ 9 %lise aastase kasvumäära vahel.

Eesmärk on riigiabi kaudu suurendada majanduslikku tõhusust ⁽³⁾ ning anda seeläbi oma panus jätkusuutlikku kasvu ja jätkusuutlikesse töökohtadesse. Seega on TAI-ks antav riigiabi ühisturuga kokkusobiv, kui on võimalik eeldada, et abi tulemus on täiendav TAI, ja kui konkurentsimoonutust ei peeta vastuolus olevaks ühiste huvidega, mida ühendus võrdsustab majandusliku tõhususega käesoleva raamistiku tähenduses. Käesoleva raamistikuga tahetakse saavutada nimetatud eesmärk ja eelkõige hõlbustada liikmesriikidel abi paremini asjaomaste turutõrgete ⁽⁴⁾ kõrvaldamisele suunata.

EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 on sätestatud põhimõte, et riigiabi on keelatud. Teatavatel juhtudel võib selline abi siiski ühisturuga asutamislepingu artikli 87 lõigete 2 ja 3 alusel kokku sobida. Abi andmist TAI-ks õigustatakse eelkõige artikli 87 lõike 3 punktide b ja c alusel. Käesolevas raamistikus sätestab

⁽¹⁾ Tuleb meeles pidada, et üksnes üks osa teadus- ja arendustegevuse riiklikest kulutustest liigitatakse riigiabiks.

⁽²⁾ Vrd "Teadusesse investeerimine: tegevusplaan Euroopa jaoks": komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, KOM(2003) 226 lõplik, lk 7.

⁽³⁾ Majandusteaduses viitab mõiste "tõhusus" (ehk "majanduslik tõhusus") sellele, mil määral kogu heaolu optimeeritakse teataval turul või majanduses tervikuna. Täiendav TAI suurendab majanduslikku tõhusust, suunates turunõudlust uute või täiustatud toodete, menetluste või teenuste poole. See omakorda alandab nende kaupade kvaliteediga kohandatud hindu.

⁽⁴⁾ Väidetavalt esineb turutõrge siis, kui isereguleeruv turg ei taga majanduslikult tõhusat tulemust. Sellisel juhul võib riigi sekkumine, sealhulgas riigiabi, parandada turuolukorda hindade, toodangu ja ressursside kasutamise puhul.

komisjon eeskirjad, mida ta kohaldab temale teada antud abi hindamisel, teostades seeläbi oma kaalutusõigust ning suurendades oma otsuste tegemise õiguskindlust ja läbipaistvust.

1.2. Riigiabi poliitika ja TAI

Lissaboni strateegia kontekstis ei peeta TAI taset ühenduse majanduse jaoks piisavaks, viidates sellele, et TAI taseme tõstmine suurendaks majanduskasvu ühenduses. Komisjon on seisukohal, et praegu kehtivaid teadus- ja arendustegevuseks antava riigiabi eeskirju tuleb nimetatud väljakutsele vastamiseks ajakohastada ja täiustada.

Esiteks, käesolevas raamistikus laiendab komisjon teadus- ja arendustegevuseks riigiabi andmise võimalusi uute innovatsiooni toetavate tegevuste jaoks. Innovatsioon on seotud teadmisi ja tehnoloogiat ühendava protsessiga, milles kasutatakse turu võimalusi uute või ühisturul juba olemasolevatega võrreldes täiustatud toodete, teenuste ja protsesside arendamiseks, ning sellega kaasneb teatav risk. Komisjon on siiski seisukohal, et vastavalt riigiabi eeskirjadele ei tuleks innovatsiooniabi heaks kiita mitte innovatsiooni abstraktse määratluse põhjal, vaid üksnes niivõrd, kui võrd see on seotud täpselt määratletud tegevustega, mis viitavad innovatsiooni takistavatele turutõrgetele, ja mille jaoks antava riigiabiga kaasnev tulu kaalub tõenäoliselt üles mis tahes kahju konkurentidele ja kaubandusele.

Teiseks on komisjoni eesmärk toetada TAI-ks antava riigiabi paremat haldamist. Komisjon kavatseb laiendada teadus- ja arendustegevuse grupierandi ulatust, mis praegu piirdub väikes- ja keskmise suurusega ettevõtjatele (edaspidi "VKEd") antava abiga ⁽⁵⁾. Tulevase üldise grupierandi määрусega reguleeritakse lihtsamaid abimeetmeid TAI valdkonnas. Käesolevat raamistikku kohaldatakse ka edaspidi kõikide meetmete suhtes, millest komisjoni teavitatakse, sest meetet ei reguleeri grupierandi määрус, grupierandi määрус on sätestatud individuaalse teavitamise kohustus või sest liikmesriik otsustab teavitada meetmest, mille suhtes oleks võidud eelnimetatud määрус alusel kohaldada grupierandit. Raamistikku kohaldatakse ka teatamata jäetud abi hindamisel.

Kolmandaks, selleks et paremini suunata komisjoni jõupingutusi, sätestatakse selles raamistikus komisjoni reguleerimisalasse kuuluvate meetmete hindamiseks eeskirjad teatava abimeetme ühisturuga kokkusobivuse kohta (5. peatükk), samuti riski tõttu, et teatavad abimeetmed võivad moonutada konkurentsi ja kaubandust moonutavate tõttu nähakse ette täiendavad punktid abi ergutava mõju ja vajaduse analüüsimiseks (6. peatükk) ning üksikasjaliku hindamise korral kohaldamisele kuuluv täiendav meetodika (7. peatükk).

⁽⁵⁾ Riigiabi tegevuskava. Vähem ja paremini suunatud riigiabi: riigiabireformi kava 2005–2009. KOM(2005) 107 lõplik – SEK(2005) 795; vastu võetud 7. juunil 2005.

Käesolevas kontekstis rõhutab komisjon, et konkurentsivõimelised turud peaksid põhimõtteliselt ise jõudma TAI puhul tõhusaimale tulemusele. Alati see siiski TAI puhul nii ei ole ja sellisel juhul võib valitsuse sekkumine tulemust parandada. Ettevõtjad investeerivad jätkuvalt teadustegevusse vaid niivõrd, kui võivad saada tulemustest konkreetset kommertstulu, ning juhul, kui nad on nõnda toimimise võimalustest teadlikud. Vähesel TAI-l on palju põhjuseid, mis on osaliselt tingitud struktuurilistest takistustest ning osaliselt turutõrgete esinemisest. Struktuuriliste takistustega peaks eelistatult tegelema struktuurimeetmete abil⁽⁶⁾, riigiabi aga võib mängida rolli turutõrgetest tingitud ebatõhususe tasakaalustamisel. Lisaks näitavad kogemustest saadud tõendid, et riigiabi tõhususe tagamiseks peavad sellega kaasnema soodsad raamtingimused, nagu piisavad intellektuaalomandiõiguste süsteemid, konkurentsivõimeline keskkond koos teadus- ja innovatsioonisõbralike normidega ja toetav finantsturg.

Riigiabi moonutab siiski konkurentsi ja tugev konkurents on samal ajal otsustava tähtsusega tegur turust lähtuvate TAI-see tehtavate investeeringute puhul. Seepärast tuleb moonutuste piiramiseks riigiabi andmise meetmeid hoolikalt kavandada. Muidu võib riigiabiga saavutada vastupidise mõju ning see võib vähendada TAI-d ja majanduskasvu.

Peamine ettevõtjatele TAI-ks antava abiga seotud mure on see, et võistlevate ettevõtjate dünaamilisi investeerimisalgatusi moonutatakse ja võib-olla ka vähendatakse. Kui ettevõtja saab abi, tugevdab see üldiselt tema turupositsiooni ja vähendab teistes ettevõtjatesse investeerimisest saadavat tulu. Kui vähendamine on piisavalt suur, on võimalik, et võistlejad kärbivad oma teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni. Lisaks sellele, kui abi tulemuseks on abisaaja jaoks kerged eelarvekiitsendused, võib see abisaaja tasandil vähendada ka innovatsiooni stiimulit. Pealegi on võimalik, et abiga toetatakse ebaefektiivseid ettevõtjaid või võimaldatakse abisaajal soodustada välistavaid praktikaid või suurendada turuvõimu.

1.3. Tasakaalustatuse kriteerium ja selle rakendamine teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava abi puhul

1.3.1. Riigiabi tegevuskava: vähem ja paremini suunatud abi, tasakaalustatuse kriteerium abi hindamisel

Riigiabi tegevuskavas⁽⁷⁾ teatas komisjon järgmist: "Et aidata kaasa Lissaboni kasvu- ja tööhõivestrateegia eesmärkide täitmisele, täiustab komisjon oma riigiabialüüsi majanduslikku lähenemisviisi. Majanduslik lähenemisviis on vahend, mis võimaldab riigiabi eesmärgipärasemalt kasutada ja suunata Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisele."

⁽⁶⁾ Sealhulgas: ülikooliharidus, teadusprogrammid ja riiklik teadustöö korraldus, intellektuaalomandiõiguse eeskirjad, mis soodustavad innovatsiooni, ettevõtetele sätestatud atraktiivsed raamtingimused TAI-ga tegelemiseks.

⁽⁷⁾ Riigiabi tegevuskava (joonealune märkus), punkt 21.

Hinnangu andmisel sellele, kas abimeedet võib lugeda ühisturuga kokkusobivaks, võrdleb komisjon abimeetme positiivset mõju ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisel selle võimalike negatiivsete kõrvalmõjudega, nagu kaubanduse ja konkurentsi moonutamine. Tasakaalustatuse tagamiseks tehakse praktilisel põhinevas riigiabi tegevuskavas ettepanek võtta kasutusele **tasakaalustatuse kriteerium**⁽⁸⁾. Seda kohaldatakse kolmes järgus, et otsustada riigiabi meetme heakskiitmine; kaks esimest on seotud riigiabi positiivsete mõjudega ja kolmas negatiivsete mõjudega, mille tulemusena tasakaalustatakse positiivsed ja negatiivsed mõjud:

- 1) Kas abimeetme eesmärk on täpselt määratletud ühist huvi pakkuv eesmärk? (nt majanduskasv, tööhõive, ühtekuuluvus, keskkond)
- 2) Kas abi on kavandatud nii, et oleks võimalik saavutada ühist huvi pakkuv eesmärk, st kas kavandatud abi mõjutab turutõrgete kõrvaldamist või muu eesmärgi saavutamist?
 - i. Kas riigiabi on asjakohane poliitikavahend?
 - ii. Kas abil on ergutav mõju, st kas abi muudab ettevõtjate käitumist?
 - iii. Kas abimeede on proportsionaalne, st kas vähesema abiga saavutatakse sama käitumuslik muutus?
- 3) Kas konkurentsimoontused ja mõju kaubandusele on piiratud, st kas kogumõju on positiivne?

Tasakaalustatuse kriteeriumi kohaldatakse nii eeskirjade koostamisel kui ka juhtumite hindamisel.

Grupierandi määruse kohaselt on riigiabi ühisturuga kokkusobiv, kui täidetakse sätestatud tingimusi. Sama kehtib üldiselt enamiku juhtumite puhul, mida käsitletakse selles raamistikus. Individuaalsete abimeetmete puhul, mis suurte abisummade tõttu võivad tõenäoliselt tekitada moonutusi, viib komisjon läbi abi positiivsete ja negatiivsete mõjude proportsionaalsuse põhimõttel põhineva üldhindamise.

1.3.2. Käesolevas raamistikus käsitletav ühist huvi pakkuv eesmärk

Käesolevas raamistikus käsitletakse teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamiseks seotud ühist huvi pakkuvat eesmärki. Eesmärk on parandada majanduslikku tõhusust, kõrvaldades kindlaksmääratud turutõrked, mis takistavad ühenduse majanduses optimaalse TAI taseme saavutamist.

⁽⁸⁾ Vrd riigiabi tegevuskava (joonealune märkus 5), punktid 11 ja 20, nagu on juba üksikasjalikumalt täpsustatud komisjoni innovatsiooni käsitlevas teatises, KOM(2005) 436 lõplik, 21. september 2005.

Kehtestamaks eeskirju, mis tagavad, et abimeetmed saavutavad nimetatud eesmärgi, on eelkõige vaja määrata kindlaks turutõrked, mis takistavad TAI-d. TAI toimub rea tegevuste kaudu eelnevatel tooteturgetel, kasutades olemasolevat TAI potentsiaali uute või täiustatud toodete⁽⁹⁾ ja protsesside väljaarendamiseks nimetatud tooteturgetel, et soodustada majanduskasvu. Võttes arvesse olemasolevat TAI potentsiaali, võivad turutõrked siiski takistada turgu saavutamast optimaalset võimsust ja tulemuste võib olla ebapiisav toodang järgmistel põhjustel:

— **Positiivne välismõju/teadmiste levik:** TAI toob tihti ühiskonnale kasu teadmiste leviku näol. Kui see jätta turu hooleks, ei pruugi paljude projektide tulumäär olla erasektori jaoks atraktiivne, isegi kui need projektid oleksid ühiskonnale kasulikud, sest kasumit taotlevad ettevõtjad eiravad oma tegevuse välismõjusid, kui nad peavad otsustama, millisel määral TAI-ga tegeleda. Järelikult ei pruugita järgida ühist huvi pakkuvaid projekte, välja arvatud juhul, kui riik sekkub.

— **Üldkasutatavad hüved/teadmiste levik:** Üldteadmiste loomiseks (nagu alusuuringud) on võimatu takistada teisi kasutamast teadmisi (üldkasutatavad hüved), samal ajal kui konkreetsemaid, toodanguga seotud teadmisi, saab kaitsta näiteks patente abil, mis võimaldavad leiutajal saada oma leiutisest suuremat tulu. TAI-d toetava poliitika väljatöötamiseks on oluline teha vahet üldteadmiste ja teadmiste vahel, mida saab kaitsta. Ettevõtjad kalduvad teiste loodud üldteadmiste vaba kasutamise poole ja ei taha ise teadmisi luua. Õigupoolest ei pruugi turg olla üksnes ebatõhus, vaid see võib ka täielikult puududa. Kui loodaks rohkem üldteadmisi, saaks kogu ühiskond kasu majandust mõjutavast teadmiste levikust. Selleks peaks riik toetama ettevõtjaid teadmiste loomisel. Võib juhtuda, et alusuuringute puhul peab ta täielikult rahastama äriühingute alusuuringute läbiviimist.

— **Puudulik ja moondunud teave:** TAI-d iseloomustavad kõrge riskiaste ja suur ebakindlus. Puuduliku ja/või moondunud teabe tõttu võivad erainvestorid tõrkuda investeerimast väärtuslikeks projektidesse; kõrge kvalifikatsiooniga töötajad ei pruugi olla teadlikud töölevõtmise võimalustest innovatiivsetes ettevõtetes. Järelikult ei pruugi inimressursside ja rahaliste vahendite jaotamine olla nendel turgudel piisav ja võib juhtuda, et majanduse jaoks väärtuslike projekte ei viida ellu.

— **Kooskõlastamise ja võrgustikuga seotud tõrked.** Ettevõtjate võime kooskõlastada oma tegevust üksteisega või vähemalt koostööd teha ja seega tegeleda TAI-ga võib olla raskendatud. Probleemid võivad tekkida erinevatel

põhjustel, sealhulgas raskuste tõttu teadus- ja arendustegevuse kooskõlastamisel või sobilike partnerite leidmisel.

1.3.3. Asjakohane vahend

Oluline on meeles pidada, et TAI soodustamiseks võib majanduses olla sobivamaid vahendeid, nagu reguleerimine, ülikoolide suurem rahastamine, TAI-d soodustavad üldised maksumeetmed⁽¹⁰⁾. Poliitikavahendi asjakohasus teatavas olukorras seondub tavaliselt probleemi põhjusega. Turutõrgete vähendamine võib olla asjakohasem kui riigiabi selleks, et ületada raskusi, mida uus turule siseneja kohtab TAI tulemustele juurdepääsemiseks. Suurem investeerimine ülikoolidesse võib olla kvalifitseeritud töötajate puudusega TAI valdkonnas toimetulekul asjakohasem kui TAI projektidele riigiabi andmine. Seetõttu peaksid liikmesriigid valima riigiabi siis, kui see on asjakohane abinõu lahendatava probleemi puhul. See nõuab turutõrke väljaselgitamist, millele nad kavatsevad abimeetmed suunata.

1.3.4. Abi ergutav mõju ja vajalikkus

TAI-ks antava riigiabi tulemusel peab abisaaja muutma oma käitumist nii, et see soodustab TAI-d ning asjaomaseid projekte ja tegevusi, mida muidu ellu ei viidaks või mida viidaks ellu piiratud. Komisjon on seisukohal, et abi tulemusena peaksid suureneva teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni ulatus, rakendusala, kiirus ning neile kulutatud summad. Ergutav mõju määratakse kindlaks faktidel põhineva analüüsi põhjal, milles võrreldakse kavandatava tegevuse ulatust koos abiga ja ilma abita. Liikmesriigid peavad selgelt näitama, kuidas nad kavatsevad tagada, et ergutav mõju on olemas.

1.3.5. Abi proportsionaalsus

Abi peetakse proportsionaalseks ainult juhul, kui sama tulemust ei ole võimalik saavutada vähem moonutava abimeetmega. Eelkõige peavad abi summa ja osatähtsus piirduma toetatud TAI-ks minimaalselt vajalikuga.

1.3.6. TAI-ks antava abi negatiivseid mõjusid tuleb piirata nii, et kogumõju on positiivne

TAI-ks antavast riigiabist tulenevaid võimalikke konkurentsimoontusi võib liigitada järgmiselt:

— ettevõtjate dünaamiliste stiimulite vähendamise ja väljatõrjumiseefekti lisamise oht;

— ebatõhusa tootmise toetamine;

⁽¹⁰⁾ Vt teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes; EÜT C 384, 10.12.1998, lk. 3.

⁽⁹⁾ Siia kuuluvad ka teenused.

- välistavate praktikate ja turuvõimu soodustamine;
- majandustegevuste lokaliseerimise mõjud liikmesriikides;
- Mõjud kaubavoogudele siseturul.

Negatiivsed mõjud on tavaliselt suuremad suuremate abisummade puhul ja abi puhul, mida antakse tegevusteks, mis on lähedased toote või teenuse müümisele. Seepärast peaks abi osatähtsus olema tavaliselt väiksem arenduse ja innovatsiooniga seotud tegevuste puhul kui teadustööga seotud tegevuste puhul. Lisaks sellele on abikõlblike kulude määratluse puhul tähtis tagada, et äriühingu tavategevust katvad kulud ei ole abikõlblikud. Ka abisaaja ja asjaomaste turgude omadused mõjutavad moonutuse ulatust. Selliseid aspekte võetakse üksikasjalikumalt arvesse üksikasjalikult hinnatavate juhtumite puhul.

1.4. Tasakaalustatuse kriteeriumi rakendamine: õiguslikud eeldused ja vajadus konkreetsema hindamise järele

Käesoleva raamistiku põhjal hinnatakse teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni jaoks antavat abi, millest on komisjoni teavitatud. Komisjon hindab kokkusobivust 1. peatükis esitatud tasakaalustatuse kriteeriumi alusel. Selle kohaselt kiidetakse meede heaks ainult juhul, kui pärast iga tasakaalustatuse kriteeriumi osa arvestamist on üldine hinnang positiivne. Vaatamata sellele võivad komisjoni hindamised üksteisest erineda teostusviisi poolest, sest iga juhtumi puhul võivad seoses teatavat tüüpi meetmetega konkurentsile ja kaubandusele tekitatavad ohud olla erinevad. Ilma et see piiraks nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks)⁽¹⁾ artiklite 4–7 kohaldamist, rakendab komisjon teatatud abimeetmete erinevate liikide puhul erinevat õiguslikku eeldust.

Teatatud abi hinnatakse esiteks 5. peatükis sätestatud tingimuste alusel. Nimetatud peatükis on komisjon nimetanud mitmeid meetmeid, mille suhtes ta on arvamisel, et põhimõtteliselt on sellisteks meetmeteks mõeldud riigiabi suunatud TAI-d takistavate turutõrgete kõrvaldamiseks. Lisaks sellele on komisjon välja töötanud mitmed tingimused ja parameetrid, mille eesmärk on tagada, et sellisteks meetmeteks mõeldud riigiabil on ergutav mõju, abi on proportsionaalne ja selle negatiivne mõju konkurentsile ja kaubandusele on piiratud. 5. peatükk sisaldab seega parameetrid toetust saava tegevuse, abi ülemmäära ja kokkusobivusega seotud tingimuste jaoks. Põhimõtteliselt on käesoleva raamistiku põhjal asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga c kokkusobivad ainult sellised meetmed, mis vastavad 5. peatükis kehtestatud kriteeriumitele.

6. peatükis kirjeldab komisjon täpsemalt, kuidas kavatakse hinnata abivajadust ja abi ergutavat mõju.

7. peatükis selgitab komisjon täpsemalt, millistel juhtudel ja kuidas kavatakse läbi viia üksikasjalikum hindamine.

See tähendab hindamist eri tasanditel vastavalt allpool esitatud üksikasjalikule kirjeldusele. Esimese tasandi hindamise puhul on komisjon arvamisel, et põhimõtteliselt piisab 6. peatükis esitatud abi ergutava mõju tingimuse täitmise eeldamiseks sellest, kui asjaomased meetmed on kooskõlas 5. peatükis kirjeldatud tingimustega. Kõikide muude meetmete puhul on komisjon arvamisel, et suurema ohu tõttu konkurentsile ja kaubandusele on täiendav kontroll vajalik tegevuse, abisumma või abisaaja tüübi tõttu. Täiendav kontroll tähendab tavaliselt täiendavat ja üksikasjalikumalt juhtumite faktide analüüsi kooskõlas 6. peatüki sätetega, mis käsitlevad abi vajalikkust ja ergutavat mõju, või kooskõlas 7. peatüki sätetega, mis käsitlevad sellise abi hindamist, mis ületab käesoleva raamistiku 7. peatüki 1 jaos sätestatud künnist. Täiendava kontrolli tulemusel võib komisjon abi heaks kiita, kuulutada selle ühisturuga kokkusobimatuks või võtta vastu kokkusobivust käsitleva otsuse, mis sisaldab teatavaid tingimusi.

Esiteks on komisjon arvamisel, et teatavate abimeetmete puhul on 5. ja 6. peatüki sätetele vastamine piisav kokkusobivuse tagamiseks, sest eeldatakse, et selliste meetmete puhul on tasakaalustatuse kriteeriumi rakendamise tulemus positiivne. Kas meede kuulub kõnealusesse kategooriasse, oleneb abisaaja tüübist, toetust saanud tegevusest ja eraldatud abisummast. Komisjon on arvamisel, et järgmised meetmed loetakse kokkusobivaks 5. ja 6. peatükkide alusel juhul, i) kui abi vastab kõikidele 5. peatükis loetletud tingimustele ja parameetritele ja ii) kui abi on antud alles pärast taotluse esitamist riiklikule ametiasutusele:

- projektile ja tasuvusuuringutele antav abi, kui abisaaja on VKE ja kui abisumma on alla 7,5 miljoni euro projekti jaoks (projektile antav abi + tasuvusuuringule antav abi) VKE kohta;
- VKEdele antav tööstusomandiõiguste kulude abi;
- noortele innovatiivsetele ettevõtjatele antav abi;
- innovatsiooniga seotud nõuandeteenuste jaoks antav abi; innovatsiooni toetavate teenuste jaoks antav abi;
- kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamiseks antav abi.

Eespool loetletud meetmete puhul selgitatakse 6. peatükis, et ergutav mõju eeldatakse olevat olemas, kui eespool kirjeldatud alapunktis ii esitatud tingimus on täidetud.

Teiseks hõlmab täiendav kontroll abi puhul, mis on väiksem kui käesoleva raamistiku 7. peatüki 1. jaos sätestatud künnis, abi ergutava mõju ja vajalikkuse tõestamist vastavalt 6. peatükile. Seetõttu loetakse sellised meetmed kokkusobivaks 5. ja 6. peatüki alusel juhul, kui i) kui abi vastab kõikidele 5. peatükis loetletud tingimustele ja parameetritele ja ii) kui on tõestatud abi

⁽¹⁾ EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

ergutav mõju ja vajalikkus kooskõlas 6. peatükiga.

Kolmandaks tähendab täiendav kontroll abi puhul, mis on **suurem** kui käesoleva raamistiku 7. peatüki 1. jaos sätestatud künnis, üksikasjalikku hindamist vastavalt 7. peatükile. Sellised meetmed loetakse kokkusobivaks 5., 6. ja 7. peatüki alusel ainult juhul, kui i) kui abi vastab kõikidele 5. peatükis loetletud tingimustele ja parameetritele ja ii) kui 7. peatükile vastav tasakaalustatuse kriteeriumi hindamise üldine tulemus on positiivne.

1.5. Käesoleva raamistiku alla kuuluvate erimeetmete põhjendused

Kohaldades kõnealuseid kriteeriume TAI suhtes, on komisjon kindlaks määranud terve rea meetmeid, mille puhul võib riigiabi teatud tingimustel sobida kokku EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga c.

Alusuuringuid ja rakendusuringuid ning tootearendust hõlmavatele projektidele antav abi on peamiselt suunatud välismõjude positiivsete tulemuste (teadmiste levik), sealhulgas üldkasutatavate hüvedega seotud turutõrgetele. Komisjon peab erinevate TAI kategooriate säilitamist kasulikaks hoolimata sellest, et tegevused võivad järgida pigem interaktiivset kui lineaarset innovatsiooni mudelit. Abi erinev osatähtsus peegeldab turutõrgete erinevat ulatust ja seda, kui lähedalt on tegevus seotud müügiga. Lisaks on käesolevates eeskirjades erinevalt eelmistest riigiabi eeskirjadest kõnealuses valdkonnas teatavad innovatiivsed tegevused arvatud tootearenduse hulka. Ka lisatoetusüsteemi on lihtsustatud. Turutõrgete eeldatava suurema mõju ja eeldatava positiivse välismõju tõttu ilmneb, et VKEdele, VKEde koostööle ja koostööle VKEdega, piiriülesele koostööle ning riiklike ettevõtjate ja eraetevõtjate partnerlustele (ettevõtjate ja riiklike teadusastutuste vaheline koostöö) antavad lisatoetused on õigustatud.

TAI projektidega seotud tehnilisteks teostatavusuuringuteks antava abi eesmärk on kõrvaldada puuduliku ja moondunud teabega seotud turutõrked. Leitakse, et kõnealused uuringud on kaugemal turust kui projekt ise ja seetõttu saab heaks kiita abi suhteliselt kõrge osatähtsuse.

VKEdele tööstusomandiõigustega seotud kulude jaoks antav abi on suunatud positiivse välismõjuga (teadmiste levik) seotud turutõrgetele. Eesmärk on suurendada VKEde võimalusi saada piisavalt tulu ja stimuleerida neid seeläbi TAI-d ette võtma.

Uutele innovatiivsetele ettevõtjatele antav abi võeti kasutusele selliste turutõrgete kõrvaldamiseks, mis on seotud puuduliku ja moondunud teabega, mis kahjustab nimetatud ettevõtjaid olulisel määral, vähendades nende võimet saada asjakohaseid innovatiivsetele ettevõtjatele ettenähtud finantseeringuid.

Teenuste valdkonnas protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooniks antav abi on suunatud turutõrgetele, mis on seotud puuduliku teabe ja positiivse välismõjuga. Eesmärk on lahendada probleem, mis seisneb selles, et innovatsiooniteenuste valdkonnas ei pruugi kuuluda mõne teadus- ja arendustegevuse kategooria alla. Innovatsiooniteenuste valdkonnas on tihti klientidega suhtlemise ja turuga kokkupuute tulemus, mitte olemasolevate teaduslike,

tehnoloogiliste või majandusalaste teadmiste ärakasutamise tulemus. Lisaks sellele põhineb innovatsiooniteenuste valdkonnas tavaliselt uutel protsessidel ja organisatsioonidel, mitte tehnoloogilisel arengul. Teadus- ja arendustegevuse projektidele antav abi ei hõlma piisavalt protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooni teenuste valdkonnas ning vaja on täiendavaid ja konkreetseid abimeetmeid, mis oleksid suunatud innovatsiooni takistavatele turutõrgetele.

Innovatsiooni vahendajate osutatavate nõuandeteenuste ja nõuandetegevust toetavate teenuste jaoks antav abi on suunatud turutõrgetele, mis on seotud ebapiisava teabelevi, välismõju ja kooskõlastuse puudumisega. Riigiabi on asjakohane lahendus, et stimuleerida VKEsid ostma selliseid teenuseid ja suurendada innovatsiooni vahendajate osutatavate teenuste pakkumist ja nõudlust nende järele.

Kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamiseks antav abi on suunatud puudulikust teabest tulenevatele turutõrgetele ühenduse tööhõueturul. Ühenduse kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid palkavad tõenäoliselt suurettevõtjad, sest kõnealuste töötajate arvates pakuvad suurettevõtjad paremaid töötingimusi, kindlamat ja ahvatlevamat karjääri. Hoopis VKEd võiksid saada kasu olulisest teadmiste ülekandmisest ja suuremast innovatsiooni potentsiaalst, kui nad oleksid võimelised TAI jaoks palkama kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid. Sidemete loomine suurettevõtjate või ülikoolide ja VKEde vahele võib samuti aidata kaasa kooskõlastamisega seotud turutõrgetele reageerimisele ja toetada ettevõtteklastrite loomist.

Innovatsiooniklastritele antava abi eesmärk on kõrvaldada turutõrked, mis on seotud kooskõlastamisprobleemidega, mis takistavad klastrite arengut või piiravad klastritesisest koostöömimist ja teadmistevahetust. Riigiabi võiks aidata selle probleemi lahendamisele kaasa kahel viisil: esiteks toetades investeringuid innovatsiooniklastrite jaoks ühistesse avatud infrastruktuuridesse ja teiseks toetades klastrite koostööd, võrgustike loomist ja koolitustegevust.

2. REGULEERIMISALA JA MÕISTED

2.1. Raamistiku reguleerimisala

Käesolevat raamistikku kohaldatakse teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi suhtes. Seda kohaldatakse kooskõlas muu ühenduse riigiabipoliitika, teiste asutamislepingute sätete ja nimetatud lepingute kohaselt vastu võetud õigusaktidega.

Vastavalt asutamislepingu üldpõhimõtetele ei saa riigiabi heaks kiita, kui abimeede on diskrimineeriv ulatuses, mis ei ole selle riigiabi olemusega põhjendatud. TAI puhul tuleb eriti rõhutada, et komisjon ei kiida heaks abimeedet, mis välistab võimaluse kasutada TAI tulemusi teistes liikmesriikides.

Valitsusasutused võivad tellida teadus- ja arendustegevust äriühingutelt või osta nende käest selle tulemusi. Kui sellist teadus- ja arendustegevust ei osteta turuhinnaga, on tegemist tavaliselt riigiabiga EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1

tähenduses. Kui aga leping sõlmitakse vastavalt turutingimustele, millele võib viidata see, et toimus pakkumismenetlus vastavalt kehtivatele riigihankeid käsitlevatele direktiividele, eriti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivile 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused⁽¹²⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivile 2004/18/EÜ, ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta⁽¹³⁾, on komisjon üldiselt arvamusel, et tegemist ei ole olnud riigiabiga EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

Käesolevat raamistikku kohaldatakse teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamiseks antava abi suhtes kõikides EÜ asutamislepinguga reguleeritud sektorites. Seda kohaldatakse ka nende sektorite suhtes, kus kehtivad riigiabi käsitlevad ühenduse erieeskirjad, kui selliste eeskirjadega ei ole sätestatud teisiti⁽¹⁴⁾.

Käesolevat raamistikku kohaldatakse TAI-ks antava riigiabi suhtes keskkonna valdkonnas⁽¹⁵⁾, sest kvaliteeti ja jõudlust parandav innovatsioon ning energiakasutuse, jäätmete ja ohutuse optimeerimiseks suunatud innovatsioon on üksteisega tihedalt seotud.

Pärast komisjoni 25. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 364/2004, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 70/2001 seoses selle kohaldamisala laiendamisega uurimis- ja arendustegevuseks antavale abile⁽¹⁶⁾, jõustumist on VKEdele teadus- ja arendustegevuseks antav abi komisjoni 12. jaanuari 2001. aasta määruses (EÜ) nr 70/2001, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele antava riigiabi suhtes⁽¹⁷⁾, sätestatud tingimustel vabastatud etteteatamiskohustusest. Liikmesriigid võivad sellisest abist teatada. Kui nad otsustavad seda teha, kasutatakse käesolevat raamistikku ka edaspidi teatatud abi hindamiseks.

Kuigi tööjõukulud on mitme käesoleva raamistikuga reguleeritud meetme puhul abikõlblikud kulud ja on lisatud kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamiseks antav abi, kuulub teadustöötajate üldtööhõivele ja koolitusele antav abi ka edaspidi tööhõiveks ja koolituseks antava riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, seega praegu komisjoni 12. jaanuari 2001. aasta määruse (EÜ) nr 68/2001, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja

⁽¹²⁾ ELT L 134, 30.4.2004, lk 1.

⁽¹³⁾ ELT L 134, 30.4.2004, lk 114.

⁽¹⁴⁾ Näiteks nõukogu 4. juuni 1970. aasta määruse (EMÜ) nr 1107/70, toetuste andmise kohta raudtee-, maantee- ja siseveetranspordile artiklis 3 on sätestatud erieeskirjad raudtee-, maantee- ja siseveetranspordi sektoris teadus- ja arendustegevuseks antava riigiabi kokkusobivuse kohta ühisturuga.

⁽¹⁵⁾ Vt kehtivad ühenduse keskkonnanakaitse suunised, EÜT C 37, 3.2.2001, lk 3, punkt 7. Lisaks kaalub komisjon seoses keskkonnasuuniste ülevaatamisega võimalust kaasata uued meetmed, millega võidakse reguleerida ka ökoinnovatsiooni.

⁽¹⁶⁾ ELT L 63, 28.2.2004, lk 22.

⁽¹⁷⁾ EÜT L 10, 13.1.2001, lk 33. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 364/2004.

88 kohaldamist koolitusabi suhtes⁽¹⁸⁾, ja komisjoni 12. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 2204/2002, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist tööhõivealase riigiabi suhtes⁽¹⁹⁾, kohaldamisalasse.

Raskustes olevate ettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat abi käsitlevate ühenduse suuniste mõttes raskustes olevatele ettevõtjatele teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antav abi⁽²⁰⁾ on käesoleva raamistiku kohaldamisalast välja jäetud.

2.2. Mõisted

Käesolevas raamistikus kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) **väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad** (edaspidi "VKEd"), **väikeettevõtjad** ja **keskmise suurusega ettevõtjad** (ehk "ettevõtjad") – sellised ettevõtjad määruse (EÜ) nr 70/2001 tähenduses või mis tahes teise määruse tähenduses, mis asendab nimetatud määrust;
- b) **suureettevõtjad** – väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlusega hõlmamata ettevõtjad;
- c) **abi osatähtsus** – abi kogusumma, mis on väljendatud protsendina projekti abikõlblikest kuludest. Kasutatud arvudest ei arvata maha makse või muid tasusid. Kui abi antakse muus vormis kui toetusena, on abi suuruseks abi toetusekvivalent. Mitmes osas makstava abi väärtus diskonteeritakse selle andmise aja väärtusele. Diskonteerimisel ja sooduslaenus sisalduva abisumma arvutamisel kasutatav intressimäär on andmise ajal kehtinud viitemäär. Abi osatähtsust arvutatakse ühe abisaaja kohta;
- d) **teadusasutus** – üksus, nagu ülikool või uurimisinstituut, olenemata selle õiguslikust seisundist (avalik-õiguslik või eraõiguslik üksus) või finantseerimise viisist; üksuse peamine eesmärk on viia läbi alusuuringuid, rakendusuuringuid või arendustegevust ja levitada nende tulemusi õpetamise, publikatsioonide või tehnoloogiasirde kaudu; kogu kasum investeeritakse uuesti oma teadustegevusse, selle tulemuste levitamisse või õpetamisse; ettevõtjatel, kes avaldavad mõju sellisele üksusele, nt aktsionäridel või liikmetel, ei ole eelisjuurdepääsu sellise üksuse teaduspotsiaalile ja tema saavutatud teadustulemustele;
- e) **alusuuring** – eksperimentaalne või teoreetiline töö, mida tehakse selleks, et omandada uusi teadmisi nähtuste ja uuritavate faktide põhjaluste kohta ilma otsese praktilise rakenduse eesmärgita;

⁽¹⁸⁾ EÜT L 10, 13.1.2001, lk 20. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 363/2004 (ELT L 63, 28.2.2004, lk 20).

⁽¹⁹⁾ EÜT L 337, 13.12.2002, lk 3.

⁽²⁰⁾ Praegu: EÜT C 244, 1.10.2004, lk 2.

f) **rakendusuuring** – kavandatud uuringud või kriitilised uuringud uute teadmiste hankimiseks, et kasutada neid teadmisi uute toodete, protsesside või teenuste arendamisel või selleks, et täiustada märkimisväärselt olemasolevaid tooteid, protsesse või teenuseid. Sinna kuulub keerukate, rakendusuuringu jaoks vajalike süsteemide koostisosade loomine, eriti geneerilise tehnoloogia valideerimise puhul, välja arvatud prototüübid, mis kuuluvad alapunkti g kohaldamisalasse;

g) **arendustegevus** – olemasolevate teaduslike, tehnoloogiliste, äriala- ja teiste asjakohaste teadmiste ja oskuste omandamine, ühendamine, kujundamine ja kasutamine plaanide ja korralduste või projektide loomise eesmärgil uute, muudetud või täiustatud toodete, protsesside või teenuste jaoks. Need võivad sisaldada ka muid tegevusi, mille eesmärk on uute toodete, protsesside või teenuste mõisteline määratlemine, kavandamine ja dokumenteerimine. Tegevuste hulka võivad kuuluda visandite, jooniste, plaanide ja teiste dokumentide koostamine, tingimusel et need ei ole ette nähtud kasutamiseks kaubanduslikul eesmärgil.

Tootearenduse hulka kuulub ka kaubanduslikul eesmärgil kasutatavate prototüüpide ja katseprojektide arendamine, kui prototüüp on tingimata kaubanduslik lõpptood ja kui selle tootmine üksnes demonstreerimise ja valideerimise eesmärgil on liiga kallis. Järgneva näidis- või katseprojektide kaubanduslikul eesmärgil kasutamise korral tuleb sellisest kasutusest saadav mis tahes tulu abikõlblikest kuludest maha arvata.

Toodete, protsesside ja teenuste katsetootmine ja testimine on samuti abikõlblik tingimusel, et neid ei saa kasutada või muuta kasutuskõlblikuks tööstuslikes rakendustes või kaubanduslikul eesmärgil.

Tootearendus ei sisalda toodete, tooteliinide, tootmisprotsesside, olemasolevate teenuste ja teiste käimasolevate toimingute rutiinseid või perioodilisi muudatusi, isegi kui sellised muudatused tähendavad täiustusi;

h) **tagasimakstavad ettemaksud** on projekti jaoks antav laen, mida makstakse ühe või mitme osamaksenda ja mille tagasimaksmise tingimused sõltuvad TAI projekti tulemustest;

i) **protsessiinnovatsioon** ⁽²¹⁾ tähendab uue või oluliselt täiustatud tootmis- või tarnemeetodi rakendamist (sealhulgas olulisel muudatusel tehnilistes võtetes, seadme- ja/või tarkvaramuudatused). Innovatsiooniks ei loeta väiksemaid muudatusi või täiustusi, juba kasutuselolevatele väga sarnaste tootmis- või logistikasüsteemide lisamisest põhjustatud toodangu või teenuste mahu kasvu, protsessi kasutamise lõpetamist, lihtsat kapitaliasendust või suurendamist, puhtal kujul ressursihindade muutustest

põhjustatud muudatusi, kohandamist, regulaarseid hooajalisi ja muid tsüklilisi muudatusi, uute või oluliselt täiustatud toodetega kauplemist;

j) **organisatsiooninnovatsioon** ⁽²²⁾ tähendab uue organisatsioonilise meetodi rakendamist ettevõtja äripraktikas, töökorralduses või välissuhetes. Innovatsiooniks ei loeta äripraktika, töökorralduse või välissuhete muudatusi, mis põhinevad ettevõttes juba kasutuselolevatel organisatsioonilistel meetoditel, muudatusi juhtimisstrateegias, ettevõtjate liitumist ja omandamist, protsessi kasutamise lõpetamist, lihtsat kapitaliasendust või suurendamist, puhtal kujul ressursihindade muutustest põhjustatud muudatusi, kohandamist, regulaarseid hooajalisi ja muid tsüklilisi muudatusi, uute või oluliselt täiustatud toodetega kauplemist;

k) **kõrge kvalifikatsiooniga töötajad** on teadurid, insenerid, disainerid ja müügijuhid, kellel on kolmanda taseme haridust tõendav kraad ning vähemalt viieaastane töökogemus asjaomases valdkonnas. Doktoritõpet võib lugeda asjaomaseks töökogemuseks;

l) **lähetus** on töötajate ajutine palkamine abisaaja poolt teatava ajavahemiku jooksul, pärast mida on töötajal õigus pöörduda tagasi oma endise tööandja juurde;

m) **innovatsiooniklast** on sõltumatute ettevõtjate – innovatiivsete alustavate ettevõtjate, väikeste, keskmiste ja suurte ettevõtjate ning teadusasutuste – rühm, kes tegutseb antud valdkonnas ja piirkonnas ning on loodud innovatsiooni soodustamiseks, edendades tihedat koostööd, jagades rajatise ning vahetades teadmisi ja kogemusi ning panustades tehnosiirdesse, võrgustike loomisesse ja teabe levitamisse klasteri ettevõtjate hulgas. Eelistatult peaks liikmesriik looma klasteris õige VKEd ja suurettevõtjate tasakaalu, et saavutada teatavat kriitilist massi, eriti teatavale TAI valdkonnale spetsialiseerumise kaudu ning võttes arvesse liikmesriigis ja ühenduse tasandil olemasolevaid klastreid.

3. RIIGIABI EÜ ASUTAMISLEPINGU ARTIKLI 8 LÕIKE 1 TÄHENDUSES

Üldiselt peetakse igasugust rahastamist, mis vastab EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikele 1, riigiabiks. Täiendavate suuniste andmise eesmärgil käsitletakse allpool tüüpilisi olukordi, mis võivad teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonnas tekkida.

3.1. Teadusasutused ja innovatsiooni vahendajad kui riigiabi saajad EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses

Küsimusele, kas teadusasutused on riigiabi saajad, tuleb vastata kooskõlas riigiabi üldpõhimõtetega.

⁽²¹⁾ Vrd määratlusega OSLO teatmik (suunistes innovatsiooni käsitlevate andmete kogumiseks ja tõlgendamiseks, kolmas väljaanne, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni, 2005), lk 49.

⁽²²⁾ Vrd määratlusega OSLO teatmik, lk 51.

Kooskõlas EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikega 1 ja Euroopa Kohtu kohtupraktikaga on teadusasutuste teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni riiklik rahastamine riigiabi, kui kõik EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tingimused on täidetud. Kooskõlas kohtupraktikaga nõuab see muu hulgas, et teadusasutus on ettevõtja EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. See ei olene teadusasutuse õiguslikust seisundist (avalik-õiguslik või eraõiguslik) või majanduslikest huvidest (st tulunduslik või mittetulunduslik). Otsustav on asjaolu, kas teadusasutus tegeleb majandustegevusega, mis sisaldab toodete ja teenuste pakkumist teataval turul⁽²³⁾. Sellest tulenevalt kuulub majandustegevuse riiklik rahastamine EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 reguleerimisalasse, kui kõik teised tingimused on täidetud.

3.1.1. *Mittemajandusliku tegevuse riiklik rahastamine*

Kui sama üksus tegeleb majandustegevuse ja mittemajandusliku tegevusega (eesmärgiga vältida majandustegevuse ristsubsideerimist), ei kuulu mittemajandusliku tegevuse riiklik rahastamine EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 alla, kui kahte liiki tegevust ning nende kulusid ja rahastamist on võimalik selgelt eristada⁽²⁴⁾. Tõend selle kohta, et kulud on nõuetekohaselt eraldatud, võib olla ülilkooli või teadusasutuse raamatupidamise aastaaruanne.

Vaatamata sellele on komisjon arvamusel, et teadusasutuste esmane tegevus, nimelt:

- koolitus töötajate oskuste suurendamiseks ja parandamiseks;
- sõltumatu teadus- ja arendustegevus teadmiste laiendamiseks ja parema mõistmise eesmärgil, sealhulgas koostöö teadus- ja arendustegevuses;
- teadustegevuse tulemuste levitamine ei ole tavaliselt majandustegevus.

Lisaks sellele on komisjon arvamusel, et tehnoloogiasirdega seotud tegevused (litsentsid, järeletootmise loomine või teadusasutuse loodud teadmiste muu kasutamiseviis) on

⁽²³⁾ Kohtuasi 118/85, komisjon vs Itaalia [1987] EKL 2599, punkt 7; kohtuasi C-35/96 komisjon vs Itaalia [1998] EKL I-3851, CNSD, punkt 36; kohtuasi C-309/99, Wouters [2002] EKL I-1577 punkt 46.

⁽²⁴⁾ Majandustegevus hõlmab teadustegevust, mida viiakse ellu lepingu alusel majandusharuga, teadustegevuse infrastruktuuri väljarentimist ja nõuandetegevust.

mittemajanduslikud juhul, kui kõnealused tegevused toimuvad asutuse sees⁽²⁵⁾ ja kogu sissetulek sellest investeeritakse uuesti teadusasutuse esmastesse tegevustesse⁽²⁶⁾.

3.1.2. *Majandustegevuse riiklik rahastamine*

Juhul kui teadusasutus või mittetulunduslik innovatsiooni vahendaja (nt tehnoloogiakeskus, inkubaator, kaubanduskoda) tegeleb majandustegevusega, näiteks infrastruktuuri väljajäätimise, ettevõtjatele teenuste pakkumise või lepingulise teadustegevusega, peab see toimuma tavalistel turutingimused ning selliste majandustegevuste riiklikku rahastamist võib tavaliselt pidada riigiabiks.

Juhul kui teadusasutus või mittetulunduslik innovatsiooni vahendaja suudab aga tõestada, et kogu riiklik rahastamine, mis talle eraldati teatavate teenuste pakkumiseks, on edastatud lõplikule saajale ning vahendaja ei ole saanud sellega seoses mingit eelist, võib väita, et vahendaja ei ole riigiabi saaja.

Abi lõpliku saaja puhul kehtivad tavalised riigiabi eeskirjad.

3.2. **Riiklikult rahastatavate teadusasutuste kaudu ettevõtjatele antav kaudne riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses**

Käesoleva osa eesmärk on selgitada, millistel tingimustel saavad ettevõtjad tulu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses juhtudel, mis hõlmavad teadusasutuse sooritatud lepingulist teadustegevust või koostööd teadusasutusega. EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 teiste elementide puhul kehtivad tavalised eeskirjad. Kooskõlas asjaomase kohtupraktikaga tuleb hinnata, kas teadusasutuse tegevust võib pidada riigi tegevuseks⁽²⁷⁾.

⁽²⁵⁾ Asutusesisesel all mõtleb komisjon olukorda, kus teadusasutus(t) e loodud teadmisi kasutatakse kas teadusasutuse osakonnas või tütarettevõtjas või ühiselt teiste teadusasutustega. Konkreetsete teenuste kohta lepingu sõlmimine kolmandate pooltega avatud pakkumismenetluse käigus ei ohusta selliste tegevuste asutusesisest staatust.

⁽²⁶⁾ Ülejäänud riigiabi saavate tehnoloogiasirde liikide puhul on komisjon arvamusel, et tal ei ole olemasoleva teabe põhjal õigust üldiselt otsustada, kas selliste tegevuste rahastamine on riigiabi. Komisjon rõhutab, et EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 on sätestatud liikmeriikide kohustus hinnata selliste meetmete laadi iga juhtumi puhul ja teatada nendest komisjonile juhul, kui liikmesriik on arvamusel, et tegemist on riigiabiga.

⁽²⁷⁾ Vrd kohtuasi C-482/99, Prantsusmaa v komisjon, 16. mai 2002; Stardust Marine riigi sekkumise küsimuses.

3.2.1. *Ettevõtjate nimel teostatav teadustegevus (lepinguline teadustegevus või lepingulised teadusteenused)*

Käesolev punkt käsitleb olukordi, kus projekti teostab teadusasutus ettevõtja nimel. Tellimuse täitjana tegutsev teadusasutus osutab ettevõtjale kui tellimuse esitajale teenust olukordades, kus i) tellimuse täitja saab oma teenuse eest piisavat tasu ja ii) tellimuse esitaja määrab kindlaks kõnealuse teenuse tingimused. Tavaliselt kuuluvad tellimuse esitajale projekti tulemused ja tema kanda on ebaõnnestumise risk. Kui teadusasutus tegutseb sellise lepingu alusel, siis tavaliselt ettevõtjale teadusasutuse kaudu riigiabi ei anta, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

- 1) teadusasutus osutab oma teenust turuhinnaga või
- 2) kui turuhinda ei ole, osutab teadusasutus oma teenust hinnaga, mis kajastab selle täiskulusid ja mõistlikku kasumimarginaali.

3.2.2. *Koostöö ettevõtjate ja teadusasutuste vahel*

Koostööprojektis osalevad vähemalt kaks partnerit, kes tegelevad projekti kavandamisega, aitavad kaasa selle elluviimisele ning jagavad projektiga seotud riski ja selle tulemit.

Kui koostööprojekti viivad ühiselt ellu ettevõtja ja teadusasutused, leiab komisjon, et tööstuspartnerile ei anta riigiabi teadusasutuse kaudu kaastöö soodsate tingimuste tõttu, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

- 1) osalevad ettevõtjad katavad projekti täiskulud;
- 2) tulemusi, millega ei kaasne intellektuaalomandiõigused, saab laialdaselt levitada ja teadusasutuse tegevusest tulenevad TAI tulemuste intellektuaalomandiõigused antakse ⁽²⁸⁾ täielikult teadusasutusele;
- 3) teadusasutus saab osalevatelt ettevõtjatelt hüvitise, mis võrdub teadusasutuse poolt projekti käigus läbiviidud tegevustest tulenevate intellektuaalomandiõiguste turuhinnaga ⁽²⁹⁾, ja kõnealused õigused kantakse üle osalevatele

⁽²⁸⁾ Täielikult andma tähendab seda, et teadusasutus saab kõnealustest õigustest kogu majandusliku tulu, säilitades nende täieliku kasutamise õiguse, eriti omandiõiguse ja litsentsiõiguse. Neid tingimusi võib täita ka juhul, kui asutus otsustab sõlmida täiendavaid lepinguid seoses kõnealuste õigustega, sealhulgas litsentsiõiguse andmine koostöö partnerile.

⁽²⁹⁾ Intellektuaalomandiõiguste eest makstav ja turuhinnaga võrreldav hüvitis tähendab hüvitist kõnealuste õiguste kogu majandusliku tulu eest. Kooskõlas riigiabi üldiste põhimõtetega ja intellektuaalomandiõiguste turuhinna objektiivse määramise keerukuse tõttu arvestab komisjon kõnealuse tingimuse täidetuks, kui teadusasutus müüjana räägib läbi selleks, et saada maksimaalset kasu lepingu sõlmimise hetkel.

ettevõtjatele. Osalevate ettevõtjate mis tahes sissemaksud teadusasutuste kuludesse arvestatakse sellisest hüvitisest maha.

Kui täidetud ei ole ükski eespool loetletud tingimustest, võib liikmesriik kasutada ka koostööprojekti eraldi hindamist ⁽³⁰⁾. Riigiabiga võib ka mitte olla tegemist, kui partneritevahelisest lepingust järeldub, et TAI tulemuste intellektuaalomandiõigused ja tulemustele juurdepääsu õigused antakse erinevatele koostööpartneritele, ning kui see kajastab piisavalt partnerite vastavaid huvisid, tööhulka ja projekti heaks tehtud rahalisi või muid toetusi. Kui alapunktides 1-3 nimetatud tingimused ei ole täidetud ja koostööprojekti eraldi hindamise põhjal ei saa järeldada, et riigiabi ei ole antud, loeb komisjon teadusasutuse panuse projekti täies ulatuses ettevõtjale antud abiks.

4. ABI KOKKUSOBIVUS ÜHISTURUGA EÜ ASUTAMISLEPINGU ARTIKLI 87 LÕIKE 3 PUNKTI B ALUSEL

TAI-ks antav abi, mis on ette nähtud Euroopale ühist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimise edendamiseks, võib lugeda ühisturuga kokkusobivaks vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktile b.

Komisjon järeldab, et asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti b kohaldatakse, kui kõik järgmised tingimused on täidetud:

- 1) abitaotlus hõlmab projekti, mille rakendamise tingimused on selgelt määratletud, kaasa arvatud osavõtjad ja eesmärgid. Komisjon võib pidada ka mitut projekti üheks projektiks.
- 2) Projekt peab pakkuma Euroopale ühist huvi: projekt peab aitama ühenduse huvile kaasa konkreetsel, selgel ja määratletaval viisil. Projekti eesmärgist saadav eelis ei tohi piirduda ühe liikmesriigi või liikmesriikidega, kes seda ellu viivad, vaid peab laienema kogu ühendusele. Projekt peab tähendama olulist sammu ühenduse eesmärkide saavutamiseks, näiteks olema Euroopa teadusruumi jaoks ülitähtis või Euroopa tööstuse juhtprojekt. Tõsiasi, et projekti viivad ellu ettevõtjad erinevates riikides, ei ole piisav. Võiks näidata abi positiivseid mõjusid, näiteks olulisi mõjusid ühiskonnale, meetme panust ühenduse olukorra parandamisse seoses rahvusvahelise TAI-ga, uute turgude loomisesse või uute tehnoloogiate väljaarendamisse. Projekti tulud ei

⁽³⁰⁾ Kõnealuse sättega ei kavatseta muuta liikmesriikide teatavatest meetmetest teatamise kohustust EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 alusel.

tohiks jääda otseselt asjaomase majandusharu piiridesse, vaid selle tulemustel peaks olema ühenduse majanduses laiem tähendus ja kasutus (järgnevate või eelnevate teenuste turud, alternatiivne kasutus teistes sektorites, jne).

- 3) Abi on vajalik ühist huvi pakkuva määratletud eesmärgi saavutamiseks ja kujutab endast ergutusvahendit sellise projekti elluviimiseks, millel peab olema kõrge riskiaste. Seda võiks näidata, vaadeldes projekti kasumlikkuse taset, investeringute summat ning rahavoogude ja tasuvusuuringute ajakava, riskianalüüsi ja eksperdiarvamusi.
- 4) Projekt on sisult ja mahult väga tähtis: see peab olema olulise eesmärgi ja märkimisväärse ulatusega projekt.

Komisjon suhtub teatatud projektidesse soodsamalt juhul, kui abisaaja ise annab projekti märkimisväärse panuse. Samamoodi suhtub komisjon soodsamalt teatatud projektidesse, mis hõlmavad ettevõtjaid või teadusasutusi märkimisväärsest arvust liikmesriikidest.

Selleks et võimaldada komisjonil juhtumit asjakohaselt hinnata, tuleb näidata Euroopa ühist huvi praktikas: näiteks tuleb näidata, et projekt võimaldab teha olulisi edusamme teatavate ühenduse eesmärkide saavutamiseks.

5. ABI KOKKUSOBIVUS ÜHISTURUGA EÜ ASUTAMISLEPINGU ARTIKLI 87 LÕIKE 3 PUNKTI C ALUSEL

Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antav riigiabi peab olema ühisturuga kokkusobiv EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses, kui see tingib eespool sätestatud tasakaalustatuse kriteeriumi põhjal TAI lisandumise, ilma et sel oleks kõrvalmõjusid kaubandustingimustele ulatuses, mis on vastuolus ühiste huvidega. Komisjon vaatab soodsamalt abiteatistele, mida toetab varasemate samalaadsete abimeetmete puhul läbiviidud range hindamine, mis näitab abi ergutavat mõju. Järgmised meetmed on ühisturuga kokkusobivad EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel.

5.1. Teadus- ja arendustegevuse projektidele antav abi

Teadus- ja arendustegevuse projektidele antav abi loetakse ühisturuga kokkusobivaks EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses juhul, kui käesolevas jaos sätestatud tingimused on täidetud.

5.1.1. Teadustegevuse kategooriad

Projekti osa, millele abi on eraldatud, peab kuuluma täielikult ühe või mitme järgmise kategooria teadustegevuse alla: alusuuring, rakendusuuring, tootearendus.

Erinevate tegevuste liigitamisel viitab komisjon omaenda praktilise ning Frascati teatmikus "Teaduslike ja tehnoloogiliste tegevuste mõõtmine, Ettepanek üldiste tavade kohta seoses teadustööd ja eksperimentaalarengut käsitlevate uuringutega" esitatud konkreetsetele näidetele ja selgitustele ⁽³¹⁾.

Kui projekt koosneb erinevatest ülesannetest, tuleb need liigitada alusuuringute, rakendusuuringute või tootearenduse alla või ülesannete alla, mis ei kuulu nendest ühegi kategooriasse.

See liigitamine ei pea tingimata järgima kronoloogilist lähemisviisi, liikudes ajaliselt alusuuringult turule lähemalolevatele tegevustele. Seega võib komisjon liigitada kunagi hiljem täidetava ülesande rakendusuuringute hulka aga projekti raames varem täidetav ülesanne võib endast kujutada tootearendust või üldse mitte olla teadustegevus.

5.1.2. Abi osatähtsus

Abi osatähtsus, arvatuna projekti abikõlblike kulude põhjal, ei tohi ületada:

- a) 100 % alusuuringute jaoks;
- b) 50 % rakendusuuringute jaoks;
- c) 25 % tootearenduse jaoks.

Abi osatähtsus tuleb kindlaks määrata iga abi saaja kohta, sealhulgas koostööprojektides.

Teadusasutuste ja ettevõtjate koostööna elluviidavale teadus- ja arendustegevuse projektile riigiabi andmise korral ei või kombineeritud abi, mis saadakse valitsuse otsetoetusena konkreetsele uurimisprojektile ja, kui tegemist on abiga (vt 3. peatüki 2. jagu), teadusasutuste panusena asjaomasesse projekti, ületada ülalpool toodud abi osatähtsust iga abisaaja kohta.

5.1.3. Lisatoetused

Rakendusuuringute ja tootearenduse jaoks kinnitatud ülemmäärased võib tõsta järgmiste lisatoetuste abil:

- a) kui abi antakse VKEdele, võib abi osatähtsust suurendada 10 protsendipunkti võrra keskmise suurusega ettevõtjate puhul ja 20 protsendipunkti võrra väikeettevõtjate puhul;

⁽³¹⁾ Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon, 2002.

b) maksimaalse 80 %-lise abi osatähtsuse puhul võib anda lisatoetust 15 protsendipunkti, kui ⁽³²⁾:

i) projekt sisaldab vähemalt kahe üksteisest sõltumatu ettevõtja vahelist tõhusat koostööd, ja järgmised tingimused on täidetud:

— ükski ettevõtja ei tohi kanda rohkem kui 70 % koostööprojekti abikõlblikest kuludest.

— projekt hõlmab koostööd vähemalt ühe VKEga või koostöö on piiriülene, see tähendab et teadus- ja arendustegevus toimub vähemalt kahes erinevas liikmesriigis;

ii) või projekt sisaldab ettevõtja ja teadusasutuse vahelist tõhusat koostööd, eelkõige riikliku teadus- ja arendustegevuse poliitika kooskõlastamise kontekstis ja järgnevad tingimused on täidetud:

— teadusasutus kannab vähemalt 10 % projekti abikõlblikest kuludest ja

— teadusasutusel on õigus avaldada teadusliku uurimisprojekti tulemused juhul, kui need saadakse kõnealuse asutuse teadustegevusest;

iii) või üksnes rakendusuringu puhul, kui projekti tulemusi levitatakse laialdaselt tehnika- ja teaduskonverentsidel või avaldatakse teadus- või tehnikaajakirjades või avatud juurdepääsuga hoidlates (andmebaasid, kus igaüks saab hinnata teadustegevuse töötlemata andmeid) või tasuta või avatud lähteteks-tiga tarkvara kaudu.

Alapunktide i ja ii puhul ei loeta alltoövõttu tõhusaks koostööks. Ettevõtja ja teadusasutuse vahelise koostöö puhul ei kohaldata teadusasutuse suhtes käesolevas raamistikus sätestatud abi maksimaalset osakaalu ega lisatoetusi.

Abi osatähtsust illustreeriv tabel:

	Väikeettevõtja	Keskmise suurusega ettevõtja	Suureettevõtja
Alusuuring	100 %	100 %	100 %
Tööstusuuring	70 %	60 %	50 %
Rakendusuring vastavalt järgmisele:	80 %	75 %	65 %

	Väikeettevõtja	Keskmise suurusega ettevõtja	Suureettevõtja
— ettevõtjatevaheline koostöö; suureettevõtjate puhul: piiriülene või vähemalt ühe VKEga või			
— ettevõtja ja teadusasutuse koostöö või			
— tulemuste levitamine			
Tootearendus	45 %	35 %	25 %
Tootearendus vastavalt järgmisele:	60 %	50 %	40 %
— ettevõtjatevaheline koostöö; suureettevõtjate puhul: piiriülene või vähemalt ühe VKEga või			
— ettevõtja ja teadusasutuse koostöö			

5.1.4. Abikõlblikud kulud

Abi osatähtsus arvutatakse uurimisprojekti kulude põhjal sellises ulatuses, et neid kulusid saab lugeda abikõlblikeks. Kõik abikõlblikud kulud peavad olema kantud teatavasse teadus- ja arendustegevuse kategooriasse.

Järgmised kulud on abikõlblikud:

a) personalikulud (teadlased, tehnilised töötajad ja teised abitöötajad uurimisprojekti jaoks vajaliku töötajate arvu ulatuses);

b) vahendite ja varustuse kulud määral, mis on vajalik uurimisprojekti jaoks ja selle projekti jooksul. Kui kõnealuseid vahendeid ja varustust ei kasutata uurimisprojekti jaoks kogu nende kasutusaja jooksul, loetakse abikõlblikeks vaid amortisatsioonikulud, mis vastavad projekti kestusele ja mis arvutatakse heade raamatupidamistavade kohaselt;

c) ehitiste ja maa kulud määral, mis on vajalik uurimisprojekti jaoks ja selle projekti jooksul. Ehitiste puhul loetakse abikõlblikeks vaid amortisatsioonikulud, mis vastavad

⁽³²⁾ Projektid, mida rahastatakse Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse raamprogrammist, kvalifitseeruvad automaatselt koostöö jaoks ettenähtud lisatoetuse saamiseks tänu sellistes projektides osalemise miinimumnõuetele.

projekti kestusele ja mis arvutatakse heade raamatupidamistavade kohaselt. Maa puhul on abikõlblikud äritegevuse üleandmise või tegelikult tekkinud kapitalikulud;

- d) lepingulise teadustegevuse, välistest allikatest turuhindadega ostetud või litsentseeritud tehniliste teadmiste ja patentide kulud, kui tehing on teostatud poolte kontaktita ja puudub kokkumäng, ning konsulteerimise ja samaväärsete, üksnes teadustegevuse jaoks kasutatud teenuste kulud;
- e) otseselt uurimisprojektist tulenevad täiendavad üldkulud;
- f) teised tegevuskulud, sealhulgas materjalikulud, varustuse ja samalaadsete toodete kulud, mis tekkisid otseselt teadustegevuse tõttu.

5.1.5. Tagasimakstavad ettemaksed

Kui liikmesriik annab tagasimakstavaid ettemakseid, mis kvalifitseeruvad riigiabiaks EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, kohaldatakse järgmist eeskirja.

Kui liikmesriik suudab tõestatavatel andmetel põhineva kehtiva metoodika alusel tõestada, et võimalik on välja arvutada sellise eraldatud abi brutoekvivalent, mis on eraldatud tagasimakstavate ettemaksetena, ja selle kohaselt koostada kava, kus kõnealune brutoekvivalent vastab abi maksimaalse osatähtsuse tingimustele (mis on esitatud käesolevas punktis), võib liikmesriik teatada komisjonile kõnealusest kavast ja sellega seotud metoodikast. Juhul kui komisjon kiidab kõnealuse metoodika heaks ja peab kava kokkusobivaks, võib abi eraldada tagasimakstavate ettemaksete brutoekvivalendi alusel kuni abi osatähtsuse, mis on lubatud vastavalt käesolevale punktile.

Kõikidel teistel juhtudel esitatakse tagasimakstavad ettemaksed protsendina abikõlblikest kuludest. Sellisel juhul võib see ületada käesolevas punktis sätestatud määrasid eeldusel, et täidetakse järgmisi eeskirju.

Selleks et võimaldada komisjonil hinnata meetet, peab ta ette nägema tagasimakseid käsitlevad üksikasjalikud sätted, kui projekt on edukas, ja määratlema selgelt, mida loetakse edukaks teadustegevuseks. Kõikidest nendest üksikasjadest tuleb komisjoni teavitada. Komisjon kontrollib, et eduka teadustegevuse määratlus on kehtestatud mõistliku ja aruka hüpoteesi alusel.

Projekti eduka tulemuse korral peab meede tagama, et ettemakse makstakse tagasi intressimääraga, mis on vähemalt võrdne kohaldatava määraga vastavalt komisjoni teatisele viite- ja diskontomäärade kehtestamise meetodi kohta ⁽³³⁾.

⁽³³⁾ Komisjoni teatis viite- ja diskontomäärade kehtestamise meetodi kohta, EÜT C 273, 9.9.1997, lk 3, avaldatud ka veebilehel http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/reference.html.

Juhul kui teadustegevus on edukas kui eduka teadustegevuse määratluses ette nähtud, peaks asjaomasel liikmesriigil olema õigus nõuda makseid, mis ületavad ettemakstud summa tagasimakse summa, kaasa arvatud intressi vastavalt komisjoni poolt ettenähtud võrdlusmääradele.

Juhul kui projekt ebaõnnestub, ei tule ettemakseid täielikult tagasi maksta. Osaliselt eduka tulemuse puhul nõuab komisjon tavaliselt, et tagasimakstav summa on proportsionaalne saavutatud edu määraga.

Ettemaksed võivad katta maksimaalselt kuni 40 % projekti tootearenduse etapi abikõlblikest kuludest ja kuni 60 % tööstusuuringu etapi abikõlblikest kuludest, millele saab lisada lisatoetusi.

5.1.6. Maksimeetmed

Liikmesriigi poolt teatistes esitatud hindamisuuringu põhjal ⁽³⁴⁾ eeldab komisjon, et TAI maksualastel abimeetmetel on ergutav mõju, stimuleerides ettevõtjate suuremaid kulutusi TAI-le.

TAI maksualase riigiabimeetme abi osatähtsust saab arvutada kas üksiku TAI projekti alusel või ettevõtja tasandil kogu maksuvähenduse ja mitte rohkem kui kolme järjestikuse eelarveaasta jooksul tekkinud kõikide abikõlblike TAI kulude summa suhtena. Viimasel juhul võib kohaldada TAI maksualast riigiabimeedet ilma eristusega kõikide abikõlblike TAI tegevuste suhtes; sellisel juhul ei tohi ületada tootearenduse puhul kohaldatavat abi osatähtsust ⁽³⁵⁾.

Abist teatamise ajal peab liikmesriik esitama abisaajate arvu prognoosi.

5.1.7. Tingimuste kohandamise klausel

Rahvusvahelise kaubanduse tegelike või võimalike otsete või kaudsete moonutuste kõrvaldamiseks võib üldiselt lubada selles jaos sätestatud suuremaid osatähtsusi, kui konkurendid väljaspool Euroopa Liitu on saanud (viimase kolme aasta jooksul) või saavad kas kaudselt või otseselt samaväärse osatähtsusega abi samalaadsete projektide, programmide, teadustegevuse, arendustegevuse või tehnoloogia jaoks. Kuid juhul, kui rahvusvahelise kaubanduse moonutused ilmnevad tõenäoliselt hiljem kui kolme aasta pärast, võib vaatlusperioodi kõnealuse sektori iseloomust lähtuvalt vastavas ulatuses pikendada.

⁽³⁴⁾ Vaatamata sellele, et see ei pruugi olla eelnevalt võimalik äsja tarvitusele võetud riigiabi maksualaste meetmete puhul, oodatakse liikmesriikidelt, et need esitaksid oma maksualaste meetmete ergutava mõju alased hindamisuuringu.

⁽³⁵⁾ Vastupidi, kui TAI maksualaste riigiabimeetmete puhul eristatakse erinevaid TAI kategooriaid, ei tohi ületada asjaomast abi osatähtsust.

Võimaluse korral edastab liikmesriik komisjonile piisava teabe, mis võimaldaks viimasel hinnata olukorda ja eelkõige vajadust võtta arvesse kolmanda riigi konkurendi konkurentsieelist. Kui komisjonil puuduvad tõendid antud või pakutud abi kohta, võib tema otsus põhineda ka kaudsetele tõenditel.

5.2. Tehnilisteks teostatavusuuringuteks antav abi

Rakendusuuringutele või arendustegevusele eelnevateks tehnilisteks teostatavusuuringuteks antav abi on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõige 3 punkt c tähenduses ühisturuga kokkusobiv tingimusel et uuringu maksumuse alusel arvatud abi osatähtsus ei ületa järgmisi abi osatähtsusi:

- a) VKE puhul 75 % rakendusuuringutele eelnevate uuringute jaoks ning 50 % tootearendusele eelnevate uuringute jaoks,
- b) suurettevõtja puhul 65 % rakendusuuringutele eelnevate uuringute jaoks ning 40 % tootearendusele eelnevate uuringute jaoks.

5.3. VKEdele tööstusomandiõiguste kulude jaoks antav abi

VKEdele patentide saamise ja valideerimise ning muude tööstusomandiõigustega seotud kulude jaoks antav abi on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses ühisturuga kokkusobiv samas abi ulatuses, kui teadus- ja arendustegevuseks antav abi kõnealuste tööstusomandiõiguste tekkimiseni viinud teadustegevuse korral.

Abikõlblikud kulud on:

- a) kõik kulutused, mis eelnevad õiguse omandamise esimeses õigusruumis, sealhulgas taotluse koostamise, esitamise ja menetlemisega seotud kulud ning taotluse uuendamiseks seotud kulud, mis tehakse enne õiguse omandamist;
- b) tõlke- ja muud kulud, mis on seotud õiguse omandamisega või kinnitamisega teistes õigusruumides;
- c) kulutused õiguse kehtivuse kaitsmiseks taotluse ametliku menetlemise ning võimalike vaidlustamismenetluste raames, ka juhul, kui need tehakse pärast õiguse omistamist.

5.4. Noortele innovatiivsetele ettevõtjatele antav abi

Noortele innovatiivsetele ettevõtjatele antav abi on ühisturuga kokkusobiv EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel juhul, kui täidetud on järgmised tingimused ⁽³⁶⁾:

- a) abisaaja on väikeettevõtja, kes on abi saamise ajal eksisteerinud vähem kui 6 aastat ning
- b) abisaaja on innovatiivne ettevõtja järgmistel alustel:
 - i) liikmesriik saab näidata väliseksperdi hindamise, eriti äriplaani põhjal tehtud hindamise abil, et abisaaja arendab tulevikus tooteid, teenuseid või protsesse, mis on tehnoloogiliselt uued või oluliselt täiustatud võrreldes tehnika tasemega ühenduse vastavas majandusharus, ning millega on seotud tehnoloogilise või tööstusliku ebaõnnestumise risk; või
 - ii) abisaaja teadus- ja arendustegevuse kulude osakaal tegevuskuludest on vähemalt 15 % vähemalt ühel aastal abi andmisele eelnenud kolme aasta jooksul või alles alustanud ettevõtja puhul, kellel puudub finantsminevik, vastavalt välisaudiitori kinnitatud käesoleva raamatupidamisperioodi auditile.
- c) abisumma ei ole suurem kui 1 miljon eurot. Kõnealune abi ei tohi ületada summat 1,5 miljonit eurot piirkondade puhul, mille suhtes võib teha erandi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a alusel, ja 1,25 miljonit eurot piirkondade puhul, mille suhtes võib teha erandi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel.

Abisaaja võib saada abi ainult üks kord nooreks innovatiivseks ettevõtjaks kvalifitseerumise ajal. Kõnealust abi võib kumuleerida muu abiga vastavalt käesolevale raamistikule, grupierandina abiga teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks vastavalt määrusele 364/2004 või järgnevatele määrustele ning komisjoni heakskiidetud abiga vastavalt riskikapitali suunistele.

Abisaaja võib saada muud riigiabi kui abi TAI-ks või riskikapitali abi alles kolm aastat pärast noorele innovatiivsele ettevõtjale antavat abi.

5.5. Teenuste valdkonnas protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooniks antav abi

Teenuste innovatsioon ei kuulu alati 5. peatüki 1.jaos määratletud teadustegevuse kategooriate alla, vaid on tavaliselt vähem

⁽³⁶⁾ See ei piira 2007–2013. aasta regionaalabi suuniste (ELT C 54, 4.3.2006, lk 13) kohaldamist ja eriti abi andmist äsja asutatud väikeettevõtjatele summas kuni 2 miljonit eurot väikeettevõtja kohta, mis asub piirkonnas, mille suhtes võib teha erandi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a alusel.

süsteemiline ja tekib tihti tarbijatega suhtlemisest, turu nõudlusest, äri- ja organisatsioonimudeli kohandamisest ja innovatiivsemate sektorite tavadest või muudest sarnastest allikatest.

Teenuste valdkonnas protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooniks antav abi on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses ühisturuga kokkusobiv juhul, kui maksimaalne abi osatähtsus on suurettevõtjate puhul 15 %, keskmise suurusega ettevõtjate puhul 25 % ja väikeste ettevõtjate puhul 35 %. Suurettevõtjad on sellise abi jaoks abikõlblikud vaid siis, kui nad teevad toetatavas tegevuses koostööd VKEdega, kusjuures koostööd tegevate VKEde abikõlblikud kulud peavad moodustama vähemalt 30 % kõigist abikõlblikest kuludest.

Rutiinsed või perioodilised toodete, tootmisliini, tootmisprotsessi, olemasolevate teenuste ja muude arengujärgus tegevuste muudatused ei ole abikõlblikud isegi juhul, kui need muudatused võivad tuua kaasa parandusi.

Järgmised tingimused peavad olema täidetud:

- a) Organisatsiooniinnovatsioon peab alati olema seotud side- ja infotehnoloogia kasutamise ja organisatsiooni muutmisel.
- b) Innovatsioon formuleeritakse projektina, millel on kindlaks määratud ja kvalifitseeritud projektijuht ning kindlaks määratud projektkulud.
- c) Toetatud projekti tulemuseks on sellise standardi, ärimudeli, meetodi või kontseptsiooni väljatöötamine, mida saab süstemaatiliselt taastada, võimaluse korral sertifitseerida ning patenteerida.
- d) Protsessi- või organisatsiooniinnovatsioon on uus või oluliselt täiustatud võrreldes ühenduse vastava valdkonna tehnika tasemega. Uudsust võib liikmesriik näidata näiteks innovatsiooni täpselt kirjeldades ja võrreldes seda teiste samal alal tegutsevate ettevõtjate kasutatava tehnika taseme või organisatsiooni tehnikatega.
- e) Protsessi- või organisatsiooniinnovatsiooni projektiga on seotud suur risk. Seda riski saab liikmesriik näidata mitmel moel: projekti kulude ja ettevõtja käibe suhtega, uue protsessi väljatöötamiseks vajaliku ajaga, protsessiinnovatsiooni oodatava kasuga võrreldes projektiluludega, ebaõnnestumise võimalusega.

Abikõlblikud kulud on samad kui teadus- ja arendustegevuse projektidele antava abi puhul (vrd 5. peatüki 1. jagu). Organisatsiooniinnovatsiooni korral aga katavad vahendite ja seadmete kulud üksnes side- ja infotehnoloogia vahendite ja seadmete kulud.

5.6. Innovatsiooni nõuandeteenuste jaoks antav abi ja innovatsiooni toetavate teenuste jaoks antav abi

Innovatsiooni nõuandeteenuste jaoks antav abi ja innovatsiooni toetavate teenuste jaoks antav abi on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses ühisturuga kokkusobivad juhul, kui need vastavad kõikidele järgmistele tingimustele:

- 1) abisaaja on VKE;
- 2) abi on maksimaalselt 200 000 eurot ühe abisaaja kohta kolmeaastase ajavahemiku jooksul ⁽³⁷⁾;
- 3) teenuseosutajal on riiklik või Euroopa sertifikaat. Juhul kui teenuseosutajal ei ole riiklikku või Euroopa sertifikaati, võib abiga katta kuni 75 % abikõlblikest kuludest.
- 4) abisaaja peab kasutama riigiabi teenuste turuhinnaga (või hinnaga, mis kajastab ettevõtja täielikke kulutusi ning mõistlikku hinnalisa juhul, kui teenusepakkuja on mittetulundusühing) ostmiseks.

Järgmised kulud on abikõlblikud:

- Innovatsiooni nõuandeteenuste puhul järgmised kulud: juhtimiskonsultatsioon; tehnoloogiline abi; tehnosiirde teenused; koolitus; intellektuaalomandiõiguse saamise, kaitse ja sellega kauplemise ning litsentsilepingute alane konsultatsioon; standardite kasutamise alane konsultatsioon
- Innovatsiooni toetavate teenuste puhul järgmised kulud: tööruumid; andmepangad; tehnilised raamatukogud; turu-uuringud; laboratooriumi kasutamine; kvaliteedimärgistus, katsetamine ja sertifitseerimine;

Juhul kui teenuseosutaja on mittetulunduslik üksus, võib abi anda alandatud hinna näol kui vahe makstud hinna ja turuhinna vahel (või hinna, mis peegeldab kõiki kulusid koos mõistliku marginaaliga). Sellisel juhul peab liikmesriik looma süsteemi, millega tagatakse läbipaistvus innovatsiooni nõuandetegevuse ja innovatsiooni toetavate teenuste kulude puhul ning ka abisaaja makstud hinna puhul, nii et saadud abi on võimalik mõõta ja kontrollida.

5.7. Kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamiseks antav abi

Teadusasutusest või suurettevõttest VKEsse lähetatavate kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamiseks antav abi on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses ühisturuga kokkusobiv eeldusel, et on täidetud järgmised tingimused:

Lähetatud töötajad ei tohi asendada teisi töötajaid, vaid nad tuleb abisaaja ettevõttes tööle võtta uute ülesannete täitmiseks ning nad peavad olema töötanud välja laenavas teadusasutuses või

⁽³⁷⁾ Ilma et see piiraks võimalust saada ka vähese tähtsusega abi teiste abikõlblike kulude puhul.

suurettevõttes vähemalt kaks aastat. Lähetatud töötajad peavad abi saavas ettevõttes töötama TAI alal.

Abikõlblikud kulud on kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamise ja palkamise personalikulud, sealhulgas personaliotsingubüroo kasutamise kulutused ning lähetatud töötajate mobiilsuse tagamiseks tehtud kulutused. Abi maksimaalne osatähtsus on 50 % abikõlblikest kuludest maksimaalselt kolmeks aastaks ettevõtja ning laenatud töötaja kohta.

See säte ei võimalda konsultatsioonikulude katmist (eksperdi osutatud teenuste eest maksmine ilma eksperti ettevõttesse palkamata), mis kaetakse VKEdele antava abi eeskirjade kohaselt ⁽³⁸⁾.

5.8. Innovatsiooniklastritele antav abi

Investeeringuabi võib anda innovatsiooniklastrite loomiseks, laiendamiseks ning nende tegevuse toetamiseks üksnes innovatsiooniklastrit haldavale juriidilisele isikule. Kõnealune juriidiline isik vastutab osalemise ja klasteri ruumidele, seadmetele ja tegevusele juurdepääsu haldamise eest. Juurdepääsu klasteri ruumidele, seadmetele ja tegevusele ei tohi piirata ning tasu, mida küsitakse klasteri seadmete kasutamise ja klasteri tegevuses osalemise eest, peaks peegeldama nendega seotud kulusid.

Sellist abi võib anda järgmistele rajatistele:

- koolitus- ja uurimiskeskuse ruumid;
- avatud juurdepääsuga teadustegevuse infrastruktuur: laboratooriumid, katsetamisrajatised;
- lairibavõrgu infrastruktuur.

Abi suurim osatähtsus on 15 %.

Asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a alla kuuluvate piirkondade puhul on komisjon arvamusel, et abi osatähtsus ei tohi ületada:

- 30 % piirkondades, kus SKT elaniku kohta on väiksem kui 75 % EL-25 keskmisest, äärepoolseimates piirkondades, kus SKT elaniku kohta on kõrgem, ja kuni 1. jaanuarini 2011 statistilise mõju piirkondades ⁽³⁹⁾;
- 40 % piirkondades, kus SKT elaniku kohta on väiksem kui 60 % EL-25 keskmisest;
- 50 % piirkondades, kus SKT elaniku kohta on väiksem kui 45 % EL-25 keskmisest.

Konkreetselt halvemuse tunnustamise korral on äärepoolseimad piirkonnad kõlblikud lisatoetuste saamiseks 20 % ulatuses, kui

nende SKT elaniku kohta jääb alla 75 % EL-25 keskmisest, ja 10 % ulatuses ülejäänud juhtudel.

Statistilise mõju piirkonnad, mille suhtes võib kohaldada asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis c sätestatud erandit alates 1. jaanuarist 2011, on abikõlblikud 20 % abi osatähtsuse ulatuses.

Juhul kui abi antakse VKEdele, võib ülemist piirmäära väikeettevõtja puhul tõsta 20 protsendipunkti võrra ning keskmise suurusega ettevõtja puhul 10 protsendipunkti võrra.

Abikõlblikud kulud on kulud, mis on seotud investeringuga maasse, ehitistesse, masinatesse ja seadmetesse.

Tegevusabi klasteri tegevuse toetamiseks võib anda innovatsiooniklastrit haldavale juriidilisele isikule. Kõnealune abi peab olema ajutine ja üldise reeglina tuleb selle andmine aja jooksul lõpetada, et anda stiimul selleks, et hinnad hakkaksid suhteliselt kiiresti peegeldama kulusid.

Sellist abi võib anda piiratud ajaks (viis aastat) ja abi on vähenev. Abi osatähtsus võib esimesel aastal olla 100 %, kuid see peab kahanema lineaarselt nullini viienda aasta lõpuks. Kui abi ei vähene, on selle kestus piiratud viiele aastale ja abi osatähtsus ei tohi olla rohkem kui 50 % abikõlblikest kuludest. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja abist teatanud liikmesriigi esitatud veenvate tõendite põhjal võib abi klasteri tegevuse toetamiseks anda pikemaks ajavahemikuks juhul, kui see ei ületa kümnet aastat.

Abikõlblikud kulud on personali- ja halduskulud seoses järgmistega:

- klasteri reklaamimine uute äriühingute kaasamiseks klasteri tegevusse;
- klasteri avatud juurdepääsuga seadmete haldamine;
- koolitusprogrammide, töötubade ja konverentside korraldamine teadmiste levitamise ja klasteri liikmete omavahelise suhtlemise toetamiseks.

Teatades investeeringuabist või abist klasteri tegevuse toetamiseks peab liikmesriik esitama analüüsi innovatsiooniklasteri tehnoloogilise spetsialiseerumise, olemasoleva piirkondliku potentsiaali, olemasoleva uurimismahu, ühenduse samalaadse otstarbega klasterite ning klasteri tegevuste potentsiaalse turumahu analüüsi.

Juhul kui liikmesriigid rahastavad innovatsiooni infrastruktuuride käitamist avatud juurdepääsu põhimõtte alusel mittetulundusliku uurimisasutuse raames, tuleks seda hinnata 3. peatüki punkti 1 sätete alusel.

⁽³⁸⁾ Praegu: määrus (EÜ) nr 70/2001.

⁽³⁹⁾ Vrdl. Regioonilabi suunised aastateks 2007 — 2013, punktid 18-20.

6. ABI ERGUTAV MÕJU JA VAJALIKKUS

Riigiabil peab olema ergutav mõju, mis tähendab, et selle tulemusena peab abisaaja muutma oma käitumist nii, et lisandub TAI. Abi tulemusena peaksid suurenema teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni ulatus, rakendusala, kiirus ning neile kulutatud summad.

Komisjon on seisukohal, et abi ei kujuta endast abisaaja ergutusvahendit kõikidel juhtudel, kui TAI⁽⁴⁰⁾ on juba alanud enne abisaaja abitaotluse andmist riiklikele asutustele.

Kui toetatud TAI projekt ei ole enne taotluse esitamist alanud, on komisjon seisukohal, et ergutava mõju nõue on **automaatselt täidetud** järgmiste abimeetmete puhul:

- projektile ja tasuvusuuringutele antav abi, kui abisaaja on VKE ja kui abisumma on alla 7,5 miljoni euro projekti jaoks VKE kohta;
- VKEdele antav tööstusomandiõiguste kulude abi;
- noortele innovatiivsetele ettevõtjatele antav abi;
- innovatsiooni nõuandeteenuste jaoks antav abi ja innovatsiooni toetavate teenuste jaoks antav abi;
- kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamiseks antav abi.

Kõikide muude meetmete puhul⁽⁴¹⁾ nõuab komisjon, et abist teatanud liikmesriik näitab ergutavat mõju.

Selleks et kontrollida, kas kavandatud abi ergutab abisaajaid muutma oma käitumist ja lisama oma TAI-d, esitavad liikmesriigid suurenenud TAI eelneva hinnangu **kõikide komisjoni hinnatavate üksikmeetmete kohta** analüüsi alusel, millega võrreldakse olukorda ilma abita ja olukorda, kui abi on antud. Kasutada võib järgmisi kriteeriume koos abist teatanud liikmesriigi esitatud teiste asjaomaste kvantitatiivsete ja/või kvalitatiivsete teguritega:

Projekti suurenemine: projekti kogukulude suurenemine (ilma abisaaja kulude vähenemiseta võrreldes olukorraga ilma abita); TAI-ga seotud inimeste arvu suurenemine;

Ulatuse laienemine: projekti eeldatavate väljundite arvu suuremine; ambitsioonikam projekt, mida iseloomustab suurem tõenäosus teaduslikuks või tehnoloogiliseks läbimurdeks või

⁽⁴⁰⁾ Kui abiettepanek on anda abi TAI projekti jaoks, ei välista see, et potentsiaalne abisaaja on juba viinud läbi teostatavusuuringud, mis ei sisaldu riigiabitaotluses.

⁽⁴¹⁾ St projektiabi suurettevõtjatele ja VKEdele abi puhul, mis ületab 7,5 miljonit eurot; protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooniks antav abi teenuste valdkonnas ja abi innovatsiooniklastritele.

suur ebaõnnestumise oht (eelkõige uurimisprojektiga seotud suurema riskiga, projekti pikaajalise kestuse või selle tulemuste ebakindlusega);

Kiiruse suurenemine: lühem aeg projekti lõpetamiseks võrreldes sama projektiga, mis teostatakse ilma abita;

TAI-le kulutatava kogusumma suurenemine: abisaaja poolt TAI-le kulutatava kogusumma suurenemine; muutused projekti eelarves (ilma sellega samaväärse teiste projektide eelarve vähenemiseta); abisaaja TAI kulutuste suurenemine suhtena kogukäibesse;

Kui on võimalik näidata *vähemalt ühele* kõnealustest elementidest avalduvat märkimisväärset mõju, võttes arvesse ettevõtja tava-käitumist vastavas sektoris, teeb komisjon tavaliselt järelduse, et abi saamise ettepanekul on ergutav mõju.

Kui komisjon **hindab üksikasjalikult** üksikmeedet, ei pruugita neid elemente lugeda ergutava mõju piisavaks näitamiseks ja komisjonile tuleb esitada täiendavaid tõendeid.

Abikava hindamisel peetakse ergutava mõju tingimusi täidetuks juhul, kui liikmesriik on võtnud endale kohustuse anda heakskiidetud abikava raames üksikabi alles pärast seda, kui ta on kontrollinud, et ergutav mõju on olemas, ja lubanud esitada aastaaruanded, mis kajastavad heakskiidetud abikava rakendamist. Aastaruannetes peab liikmesriik näitama, kuidas ta on enne abi andmist hinnanud abi ergutavat mõju ülaltoodud kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete näitajate kaudu.

7. ÜKSIKASJALIKUMALT HINNATAVA ABI KOKKUSOBIVUS ÜHISTURUGA

Komisjon on seisukohal, et TAI kasv ELis on kooskõlas ühenduse huvidega, sest sellelt oodatakse olulist panust majanduskasvu, jõukusesse ja jätkusuutlikku arengusse. Selles kontekstis tunnistab komisjon, et riigiabil on positiivne roll, kui see on hästi suunatud ja loob ettevõtjate jaoks õige stiimuli TAI suurendamiseks. Sellegipoolest võib riigiabi viia ka oluliste konkurentsi-moonutusteni, millega tuleb arvestada.

7.1. Meetmed, mis kuuluvad üksikasjalikule hindamisele

Konkurentsimoonutuse suurema riski tõttu hindab komisjon järgmisi meetmeid üksikasjalikumalt.

Meetmed, mida hõlmab grupierandimäärus:

- kõik juhtumid, millest komisjonile teatatakse **abist individuaalse teatamise kohustuse** alusel vastavalt grupierandi määruse sätetele.

Meetmed, mida hõlmab käesolev raamistik:

Kui abisumma ületab

- **projektide** ⁽⁴²⁾ ja **teostatavusuuringute jaoks antava abi korral** (abisumma ettevõtja ja projekti/teostatavusuuringu kohta),
 - juhul kui projekt hõlmab peamiselt alusuuringuid ⁽⁴³⁾: 20 miljonit eurot;
 - juhul kui projekt hõlmab peamiselt rakendusuuringuid ⁽⁴⁴⁾: 10 miljonit eurot;
 - kõikide teiste projektide puhul: 7,5 miljonit eurot.
- **teenuste protsessi- või organisatsiooniinnovatsiooni korral** (abisumma projekti ja ettevõtja kohta): 5 miljonit eurot;
- **innovatsiooniklastrite korral** (klastri kohta): 5 miljonit eurot.

Kõnealuse üksikasjaliku hindamise eesmärk on tagada, et TAI suured abisummad ei moonutaks konkurentsi ulatuses, mis on vastuolus ühiste huvidega, vaid panustaksid ühise huvi saavutamisse. See saavutatakse, kui riigiabist täiendava TAI näol saadav kasu kaalub üles konkurentile ja kaubandusele tekitatud kahju.

Üksikasjalik hindamine on proportsionaalne hindamine, milles arvestatakse juhtumi potentsiaalset konkurentsi moonutatavat mõju. Samuti ei tähenda üksikasjalik hindamine tingimata vajadust alustada ametlikku uurimismenetlust, kuigi see võib teatavate meetmete korral nii olla.

Eeldades, et liikmesriigid tagavad täieliku koostöö ja esitavad asjakohase teabe õigeaegselt, annab komisjon endast parima, et viia uurimine läbi õigeaegselt.

7.2. Üksikasjaliku hindamise meetodid: TAI kriteeriumid teatavate üksikjuhtumite majanduslikuks hindamiseks

Allpool esitab komisjon juhised vajaliku teabe ning meetodite kohta, mida kohaldatakse üksikasjaliku hindamise puhul.

⁽⁴²⁾ EUREKA-projektide korral on ülemine piirmäär kahekordne summa.

⁽⁴³⁾ Projekt hõlmab peamiselt alusuuringuid juhul, kui rohkem kui pool projekti abikõlblikest kuludest on tekkinud tegevustest, mis kuuluvad alusuuringute kategooriasse.

⁽⁴⁴⁾ Projekt hõlmab peamiselt tööstusuuringuid juhul, kui rohkem kui pool projekti abikõlblikest kuludest on tekkinud tegevustest, mis kuuluvad tööstusuuringute või alusuuringute kategooriasse.

Juhistega tahetakse tagada komisjoni otsuste ja nende motiivide prognoositavus ja läbipaistvus, et saavutada etteaimatavus ja õiguslik järjepidevus.

Üksikasjalik hindamine viiakse läbi alltoodud positiivsete ja negatiivsete elementide alusel, mida kohaldatakse lisaks 5. peatükis nimetatud kriteeriumidele. Mõnel juhul sõltub nende elementide kohaldatavus ja osakaal abi vormist või eesmärgist. Komisjon viib hindamise läbi proportsionaalselt konkurentsi-moonutuse riskiga. See tähendab, et analüüsi ulatus sõltub juhtumist. Turgu vähe mõjutavatele tegevustele antavat riigiabi ei kontrollita seega kuigi põhjalikult.

Liikmesriike kutsutakse üles esitama kõiki juhtumi hindamisel vajalikuks peetavaid andmeid. Liikmesriikidel palutakse eelkõige toetuda eelmiste riigiabi kavade ja meetmete hindamistele, abi andva ametiasutuse koostatud hinnangutele, riskianalüüsile, finantsaruannetele, ettevõttes oluliste projektide puhul koostatud äriplaanidele, eksperdi hinnangutele ning teistele TAI-ga seotud uurimustele.

7.3. Abi positiivsed mõjud

Tõsiasi, et abi ajendab ettevõtjaid tegelema TAI-ga, millega nad muidu ei tegeleks, on peamine positiivne element abi ühisturuga kokkusobivuse hindamisel.

Selles kontekstis pöörab komisjon erilist tähelepanu järgmistele aspektidele:

- ettevõtja TAI netokasv;
- meetme panus TAI kasvu asjaomases sektoris ülemaailmselt;
- meetme panus ühenduse olukorra parandamisse TAI rahvusvahelises kontekstis.

7.3.1. Turutõrke olemasolu

Nagu 1. peatükis on näidatud, võib riigiabi olla vajalik TAI suurendamiseks majanduses üksnes juhul, kui turg iseseisvalt optimaalset tulemust anda ei suuda. On kindlaks tehtud, et teatavad turutõrked takistavad TAI-d ühenduses. Kõnealused turutõrked ei mõjuta kõiki ettevõtjaid ja majandussektoreid samaväärselt. Sellest tulenevalt peaks liikmesriik üksikasjalikule hindamisele kuuluvate meetmete korral edastama piisavalt teavet selle kohta, kas abi on suunatud ühenduse TAI-ga seotud üldise

turutõrke või teatava eriomase turutõrke kõrvaldamiseks.

Sõltuvalt käsitletavast turutõrkest võtab komisjon arvesse järgmisi aspekte:

- **teadmiste levik:** ennustatav levitatava teabe hulk; loodud teadmiste spetsiifilisus; intellektuaalomandiõiguse kaitse;
- **puudulik ja moonduvad teave:** teadustegevuse riskitase ja keerukus; välisfinantseerimise vajadus; abisaaja iseloomustus välisfinantseeringute saamiseks;
- **kooskõlastamisega seotud turutõrked:** koostööd tegevate ettevõtjate arv; koostöö intensiivsus; koostööpartnerite lahknevad huvid; probleemid lepingute koostamisel; kolmandate isikute probleemid koostöö kooskõlastamisel.

Kui riigiabi antakse TAI projektideks või tegevusteks toetavates piirkondades, arvestab komisjon järgmist: i) geograafilisest kaugusest ja muudest piirkondlikest eripäradest põhjustatud halvemust, ii) eripäraseid kohalikke majandusnäitajaid, sotsiaalseid ja/või ajaloolisi põhjuseid väheseks TAI-ks võrreldes asjaomaste keskmiste andmetega ja/või olukorraga (vastavalt vajadusele) riiklikul ja/või ühenduse tasandil ja iii) muid asjaomaseid näitajaid, millest nähtub turutõrgete osakaalu suurenemine.

7.3.2. Asjakohane vahend

TAI-ks antavat riigiabi võib lubada EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel juhul, kui see on vajalik ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamiseks. See on erand üldise riigiabi keelust. Tasakaalustatuse kriteeriumi puhul on oluline, kas ja millises ulatuses võib TAI-ks antavat riigiabi pidada asjakohaseks vahendiks TAI suurendamiseks, arvestades, et teised konkurentsivähem moonutavad vahendid võivad saavutada samu tulemusi.

Ühisturuga kokkusobivuse analüüsimisel võtab komisjon eriti arvesse kavandatud meetme mõjuhinnangut, mille liikmesriik on teostanud. Meetmeid, mille puhul liikmesriik on kaalunud teisi poliitikavahendeid ning mille puhul on kindlaks tehtud ning komisjonile esitatud sellise valikvahendi nagu riigiabi eelised, peetakse asjakohaseks vahendiks.

7.3.3. Abi ergutav mõju ja vajalikkus

Abi ergutava mõju analüüs on kõige olulisem tingimus TAI-ks antava riigiabi analüüsimisel. Ergutava mõju kindlakstegemine

tähendab hindamist, kas planeeritud abi stimuleerib ettevõtjaid tegelema TAI-ga, millega nad muidu ei oleks tegeleenud.

6. peatükis loetletakse mitmeid näitajaid, mida liikmesriigid saavad kasutada, et näidata ergutava mõju olemasolu. Kui meede kuulub üksikasjalikule hindamisele, nõuab komisjon, et abi ergutavat mõju põhjendatakse alusetute konkurentsimoonutuste vältimiseks täpsemalt.

Lisaks 6. peatükis nimetatud näitajatele võtab komisjon oma analüüsis arvesse ka järgmisi aspekte:

- **Kavandatud muudatuse üksikasjad:** käitumises kavandatav muudatus, mida riigiabiga tahetakse teatud juhtumi puhul saavutada, tuleb esitada üksikasjalikult (uue projekti käivitamine, projekti suuruse ja ulatuse laiendamine või teostamise kiirendamine).
- **Faktidega vastuolus olev analüüs:** käitumuslik muudatus tuleb määratleda faktidega vastuolus oleva analüüsi abil: milline oleks kavandatud tegevuse ulatus koos abiga ja ilma abita? Nende kahe stsenaariumi erinevust peetakse abimeetme mõjukuks ning see kirjeldab ergutavat mõju.
- **Tulusus:** kui projekt iseenesest ei ole eraettevõtja jaoks tulus, kuid see toob kaasa olulist kasu ühiskonnale, on abil tõenäoliselt ergutav mõju. Projekti üldise tulususe (või selle puudumise) hindamiseks võib kasutada hindamismeetodeid, mis on antud tegevusalal tavapraktikaks ⁽⁴⁵⁾.
- **Investeeringute summa ja rahavoogude ajakava:** suurt alginvesteeringut, asjaomaste rahavoogude madalat määra ning rahavoogude märkimisväärse osa tekkimist väga kauges tulevikus, peetakse ergutava mõju hindamisel positiivseteks elementideks.
- **Uurimisprojektiga kaasnev riskitase:** nt teostatavusuuringute, riskianalüüside ja eksperdiarvamuste alusel võetakse riskianalüüsis eelkõige arvesse investeeringute pöördumatust, ärilise ebaõnnestumiste tõenäosust ning järgmisi riske: projekti oodatust väiksem tootlikkus, projekti kahjustav mõju teistele tegevustele ja ettevõtja finantsstabiilsuse vähenemine projekti kulude tõttu. Kui riigiabi antakse TAI projektideks või tegevusteks toetatavates piirkondades, arvestab komisjon geograafilisest kaugusest või muudest piirkondlikest eripäradest põhjustatud halvemusi, mis mõjutavad negatiivselt uurimisprojekti ohutaset.

⁽⁴⁵⁾ Siia võivad kuuluda meetodid projekti nüüdispuhasväärtuse (investeeringu oodatava rahavoo diskontomäär miinus investeeringu maksumus), sisemise tasuvuslääve või kasutatud kapitali tasuvuse hindamiseks. Tõendusmaterjaliks võivad olla finantsaruanded ja äriplaanid, mis sisaldavad teavet nõudlusprognoside kohta; kulu- ja prognoosid; finantsprognosid (nt nüüdispuhasväärtuse, sisemise tasuvuslääve, kasutatud kapitali tasuvuse); uurimiskomisjonile esitatud ning mitmesuguseid investeeringustsenaariume pakkuvad dokumendid või finantsturgudele esitatud dokumendid.

- **Pidev hindamine:** meetmetesse, mille jaoks on ette nähtud (väikesemahulised) katseprojektid, või millel on selgelt määratletud vahe-eesmärgid, mille hindamise põhjal saab ebaõnnestunud projekti katkestada, ning millele nähakse ette avaliku juurdepääsuga järeelseire, suhtutakse ergutavat mõju hinnates positiivsemalt.

7.3.4. Abi proportsionaalsus

Sõltumata 5. peatükis nimetatud kriteeriumidest peab asjaomane liikmesriik esitama järgmise täiendava teabe:

- **Avatud valikuprotsess:** kui liikmesriigis on TAI projekti elluviimiseks mitu võimalikku kandidaati, täidetakse proportsionaalsuse nõue tõenäolisemalt siis, kui projekti puhul kohaldatakse läbipaistvaid, objektiivseid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume.
- **Minimaalne abi:** liikmesriikidel tuleb selgitada, kuidas on abisumma arvatatud, tagamaks, et see on võimalikult minimaalne.

7.4. Konkurents- ja kaubandusmoonutuse analüüs

TAI-ks antav riigiabi mõjutab konkurentsiga kahel tasandil: i) konkurents innovatsiooniprotsessis ehk konkurents TAI valdkonnas eelnevatel tooteturgudel ja ii) konkurents tooteturgudel, kus kasutatakse TAI tulemusi.

Abimeetme negatiivse mõju hindamisel keskendub komisjon oma konkurentsimoonevuse analüüsis mõjule, mida TAI-ks antav abi avaldab ettevõtjatevahelisele konkurentsile asjaomastel tooteturgudel. Komisjon peab olulisemaks konkurentsile ja kaubandusele tekitatavaid ohte, mis võivad ilmuda tõenäoliselt ja lähitulevikus.

Konkurentsiga mõju innovatsiooniprotsessile on asjakohane seni, kuni sellel on ennustatav mõju tulevasele konkurentsile tooteturul. Teatavatel juhtudel kaubeldakse TAI tulemustega, nagu intellektuaalomandiõigusega, nn tehnoloogiaturgudel näiteks patendi litsentseerimise kujul. Sellistel juhtudel võib ühendus kaaluda ka abi mõju konkurentsile tehnoloogiaturgudel.

TAI mõju tooteturgudele on suurel määral dünaamiline ning analüüs on seetõttu tulevikku suunatud. Sageli võib sama innovatsioonitegevust seostada mitmete tulevaste tooteturudega. Sellisel juhul vaadeldakse riigiabi mõju asjakohastele tooteturgudele.

TAI-ks antav abi võib konkurentsiga tooteturgudel moonutada kolmel erineval viisil:

- 1) TAI-ks antav abi võib moonutada turulolijate investeerimisstiimulit (väljatõrjumiseefekt).
- 2) TAI-ks antav abi aitab saavutada või säilitada turuvõimu.
- 3) TAI-ks antav abi võib säilitada ebatõhusat turustruktuuri.

Riigiabi võib avaldada negatiivset mõju ka kaubandusele ühisturul. Eriti juhul, kui TAI-ks antav abi viib konkurentide väljatõrjumisele, võivad abimeetmed anda tulemuseks kauba-voogude ja majandustegevuse asukoha nihke.

7.4.1. Dünaamiliste stiimulite moonutamine

Ettevõtjatele TAI-ks antava abiga seotud peamine probleem on konkurentide dünaamiliste investeerimisstiimulite moonutamine. Kui ettevõtja saab abi, suurendab see tavaliselt selle ettevõtja eduka TAI tõenäosust ja viib positsiooni tugevnemisele tooteturul (tooteturgudel) tulevikus. Tugevam positsioon võib viia konkurentide esialgsete investeerimisplaanide vähendamiseni (väljatõrjumiseefekt).

Oma analüüsis võtab komisjon arvesse järgmisi aspekte:

- **Abisumma.** Abimeetmed, mis hõlmavad märkimisväärseid abisummasid, viivad tõenäolisemalt oluliste väljatõrjumiseefektideni. Abisumma olulisuse hindamisel võrreldakse seda asjaomase sektori kogukulutustega teadus- ja arendustegevusele ja peamiste turulolijate kulutustega.
- **Turulähedus/abi kategooria.** Mida rohkem abimeetmed on suunatud turulähedasele TAI-le, seda rohkem toetab see olulise väljatõrjumiseefekti loomist.
- **Avatud valikuprotsess:** Kui abi antakse objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide põhjal, võtab komisjon positiivsema hoiaku.
- **Väljumistõkked.** Konkurendid säilitavad oma investeerimisplaanid (või isegi suurendavad neid) tõenäolisemalt innovatsiooniprotsessi kõrgete väljumistõkete korral. Nii võib see olla juhul, kui paljud konkurendid eelnevad investeringud on seotud TAI teatava arenguga.
- **Tulevikuturu pärast konkureerimise stiimulid.** TAI-ks antav abi võib viia olukorrani, kus abisaaja konkurendid loobuvad konkureerimisest tulevase turu pärast abi poolt antava eelise tõttu (tehnoloogilise või ajastuse eelise), mis vähendab nende võimalust sellele turule tulusalt siseneda.

- **Toodete eristamine ja konkurentsi tugevus.** Kui tootinnovatsioon hõlmab pigem eristatud tooteid (seotud nt teatavate tootemarkide, standardite, tehnoloogiate, tarbija-gruppidega), on konkurentidele avaldatav mõju vähem tõenäoline. Sama kehtib ka juhul, kui turul on palju arvestatavaid konkurente.

7.4.2. Turuvõimu saavutamine

TAI-d toetav abi võib avaldada moonutavat mõju kas suurendades või säilitades turuvõimu tooteturudel. Turuvõim on võim mõjutada turuhindu, toodangut, kaupade ja teenuste valikut või kvaliteeti või muid turu konkurentsiparameetreid olulise ajaperioodi jooksul tarbijate kahjuks. Komisjon hindab turuvõimu enne abi andmist ning abi andmise tulemusel oodatavat turuvõimu muudatust.

Komisjon pöörab tähelepanu eelkõige neile TAI meetmetele, mis lubavad abisaajal olemasoleval tooteturul omatavat turuvõimu suurendada või üle kanda tulevastele tooteturudele. Seetõttu on ebatõenäoline, et komisjon tegeleks turuvõimuga seotud konkurentsiküsimustega turudel, kus iga abisaaja turuosa on alla 25 % ning turudel, mille turukontsentratsioon Herfindahli-Hirschmani indeksi põhjal on alla 2 000.

Oma analüüsis võtab komisjon arvesse järgmisi aspekte:

- **Abisaaja turuvõim ja turustruktuur:** kui abisaaja on juba tooteturul domineeriv, võib abimeede seda domineerimist tugevdada, vähendades konkurentsipiiranguid, mida konkurendid saavad abisaaja ettevõtja suhtes rakendada. Samamoodi võib riigiabi avaldada olulist mõju oligopoolsetele turudele, kus on vähe aktiivseid turulosalejaid.
- **Turuletuleku tõkked:** TAI valdkonnas võivad esineda märkimisväärsed tõkked uutele turule tulijatele. Nende tõkete hulka kuuluvad seaduslikud sisenemistõkked (eriti intellektuaalomandiõigus), mastaabi- ja mitmekülgussääst, võrgustikele ja infrastruktuurile juurdepääsutõkked ning teised strateegilised tõkked turule sisenemisel või laienemisel.
- **Ostja võim:** ettevõtja turuvõimu võib piirata ka ostjate turupositsioon. Tugevate ostjate kohalolek võib aidata leida tugevat turupositsiooni, kui on tõenäoline, et ostjad püüavad turul piisavat konkurentsi säilitada.
- **Valikuprotsess:** komisjon pöörab tähelepanu abimeetmetele, mis võimaldavad tugeva turupositsiooniga ettevõtjatel mõjutada valikuprotsessi, nt omades õigust ettevõtjaid valikuprotsessi käigus soovitada või mõjutada teadustegevuse kava viisil, mis jätab ebaõiglaselt kõrvale alternatiivsed kavad.

7.4.3. Ebatõhusate turustruktuuride säilitamine

TAI-ks antav abi võib valesti suunamise korral toetada ebatõhusaid ettevõtjaid ja seega viia turustruktuurideni, kus paljud turulosalejad ei tegutse tõhusalt. Oma analüüsis võtab komisjon arvesse, kas abi on antud liigse tootmisvõimsusega turudele, taandarenevale või tundlikule majandussektorile. Vähem murettekitavad on olukorrad, kus TAI-ks antav riigiabi on suunatud sektori kasvudünaamika muutmisele, eriti uute tehnoloogiate juurutamise kaudu.

7.5. Tasakaal ja otsus

Komisjon võtab meetme mõjude tasakaalustatuse suhtes seisukoha nimetatud positiivsete ja negatiivsete elementide põhjal ja teeb kindlaks, kas sellest tulenevad moonutused mõjutavad kaubandustingimusi ulatuses, mis on vastuolus ühise huviga. Iga üksikjuhtumi analüüs põhineb riigiabi võimaliku positiivse ja negatiivse mõju üldisel hinnangul. Seetõttu ei kasuta komisjon 7. peatüki jagudes 3 ja 4 kirjeldatud kriteeriume mehaaniliselt, vaid koostab proportsionaalsuse põhimõttele tugineva üldhinnangu.

Komisjon ei tohi abimeetme kohta, millest on teatatud, esitada vastuväiteid ilma ametliku uurimismenetlusega või võtta määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 6 sätestatud ametlikust uurimismenetlusest lähtuvalt vastu nimetatud määruse artikli 7 sätetele vastavat otsust menetluse lõpetamiseks. Tingimusliku otsuse tegemise korral määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 7 lõike 4 tähenduses võib komisjon kaaluda järgmiste tingimuste lisamist, mille ülesandeks on vähendada moonutuste mõju kaubandustingimustele ning tagada proportsionaalsus:

- 5. peatükis lubatud osatähtsusest väiksem abi osatähtsus, sealhulgas tagastusmehhanismid ja mitmesugused tagasimakstavate ettemaksete tagasimaksmise tingimused;
- tulemuste levitamine, koostöö ja teised käitumuslikud kohustused;
- kontode eristamine, et vältida ristsubsideerimist ühelt turult teisele, kui abisaaja on aktiivselt tegev mitmel turul;
- teiste võimalike abisaajate diskrimineerimise vältimine (selektiivsuse vähendamine).

8. KUMULEERUMINE

Kumuleerumise puhul kohaldatakse käesolevas raamistikus sätestatud abi ülemmäärasid sõltumata sellest, kas toetust projektile finantseeritakse täielikult riigi vahenditest või osaliselt ühenduse poolt, välja arvatud konkreetsetel ja piiratud juhtudel, kui tingimused ühenduse finantseerimiseks on sätestatud vastavalt TTA raamprogrammidele, mis omakorda võeti vastu

kooskõlas EÜ asutamislepingu XVIII jaotisega või Euratomi asutamislepingu II jaotisega.

Juhul kui TAI-ks antava abi abikõlblikud kulud on täies ulatuses või osaliselt abikõlblikud mõneks muuks otstarbeks antava abi korral, kohaldatakse ühisosa suhtes kõige soodsamat ülemmäära vastavalt asjaomastele eeskirjadele. See piirang ei kehti abi puhul, mida antakse kooskõlas ühenduse suunistega väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtetesse tehtavatele riskikapitaliinves-teeringutele antava riigiabi kohta ⁽⁴⁶⁾.

TAI-ks antav abi ei tohi samade abikõlblike kulude puhul kumuleeruda vähese tähtsusega abiga, et vältida käesolevas raamistikus sätestatud maksimaalset abi osatähtsust.

9. ERIEESKIRJAD PÕLLUMAJANDUSELE JA KALANDUSELE

EÜ asutamislepingu I lisa nimetatud toodete korral teadus- ja arendustegevuseks antava abi puhul ning abi osatähtsuse piirmääradest kõrvalekalde või mujal käesolevas raamistikus sätestatud täienduste puhul lubab komisjon ka edaspidi abi osatähtsust kuni 100 %, kui on täidetud järgmised neli tingimust:

- see pakub üldist huvi asjaomasele sektorile või allsektorile,
- teave teadustegevuse ja selle eesmärgi kohta avaldatakse Internetis enne selle tegevuse alustamist. Lisada tuleb arvatav tulemuste avaldamise kuupäev ja avaldamise aadress Internetis ning märges, et tulemused on kättesaadavad tasuta,
- teadustegevuse tulemused peavad olema Internetis kättesaadavad vähemalt viie aasta vältel. Nimetatud teave avaldatakse Internetis hiljemalt samal ajal, kui see edastatakse mis tahes organisatsiooni liikmetele,
- abi antakse otse teadusasutusele või uurimiskeskusele ning see ei tohi sisaldada otsetoetust teadustegevusega sidumata ettevõtjale, kes toodab, töötleb või turustab põllumajandustooteid, ega võimaldada selliste toodete tootjatele hinnatoetust.

Komisjon lubab koostööks antavat abi vastavalt nõukogu 20. septembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ⁽⁴⁷⁾ artiklile 29 juhul, kui sellise koostöö puhul on lubatud ühenduse kaasrahastamine vastavalt

kõnealusele artiklile ja/või riigiabi on antud lisarahastamisena vastavalt määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklile 89 samadel tingimustel ja sama abi osatähtsusega kui kaasrahastamine.

I lisa toodetega seotud teadus- ja arendustegevuseks antava abi juhtumeid, mis ei vasta käesolevas peatükis esitatud tingimustele, käsitletakse käesoleva raamistiku tavapärase eeskirjade kohaselt.

10. LÕPPSÄTTED

10.1. Aruandlus ja järelevalve

10.1.1. Aastaaruanded

Vastavalt määruse (EÜ) nr 659/1999 ja komisjoni 21 aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks ⁽⁴⁸⁾ nõuetele peavad liikmesriigid esitama komisjonile aastaaruande.

Lisaks nimetatud sätetes kehtestatud nõuetele sisaldavad TAI-ks antava abi aastaaruanded iga meetme kohta, sealhulgas heakskiidetud kava raames abi andmise kohta, järgmist teavet:

- abisaaja nimi;
- abisumma abisaaja kohta;
- abi osatähtsus;
- tegevusvaldkonnad, kus abi saavad projektid ellu viiakse.

Maksualaste abimeetmete puhul peab liikmesriik ainult esitama nimekirja nendest abisaajatest, kellele eraldati iga-aastane maksusoodustus, mis ületab 200 000 eurot.

Klastrite puhul peab aruanne sisaldama ka lühikest kirjeldust klatri tegevusest ja selle tõhususest TAI edendamisel. Komisjon võib paluda täiendavat teavet antud abi kohta, et kontrollida, kas on järgitud tingimusi, mis on sätestatud komisjoni otsuses abimeetme heakskiitmise kohta.

Iga-aastased aruanded avaldatakse komisjoni veebilehel.

Heakskiidetud kava raames suurettevõtjatele antud abi korral peavad liikmesriigid aastaaruandes selgitama ka ergutava mõju seost nimetatud ettevõtjatele antud abiga, kasutades selleks eelkõige 6. peatükis loetletud näitajaid ja kriteeriume.

⁽⁴⁶⁾ ELT C 194, 18.8.2006, lk 2.

⁽⁴⁷⁾ ELT L 277, 21.10.2005, lk 1. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 1463/2006 (ELT L 277, 9.10.2006, lk 1).

⁽⁴⁸⁾ ELT L 140, 30.4.2004, lk 1. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 1627/2006 (ELT L 302, 1.11.2006, lk 10).

10.1.2. *Juurdepääs abikavade täielikule tekstile*

Komisjon on seisukohal, et riigiabi läbipaistvuse parandamiseks on vaja ühenduses võtta täiendavaid meetmeid. Eelkõige tuleb tagada, et liikmesriikidel, majandustegevuses osalejatel, huvitatud isikutel ja komisjonil on lihtne juurdepääs kohaldatavate TAI abikavade täielikule tekstile.

Eelmainitud on lihtne saavutada linkidega ühendatud veebilehtede abil. Seetõttu soovib komisjon TAI abikavasid hinnates, et asjaomane liikmesriik avaldaks kõikide lõplike abikavade täieliku teksti Internetis ja teataks komisjonile kõnealuse veebilehe aadressi. Abikava ei tohi kohaldada enne, kui asjaomane teave on avaldatud Internetis.

10.1.3. *Teabelehed*

Kui TAI-ks antakse abi abikava alusel, mille korral ei kohaldata individuaalse teavitamise kohustust, ning kui abi on suurem kui 3 miljonit eurot, peavad liikmesriigid 20 tööpäeva jooksul alates päeva asutuse poolt abi andmisest edastama komisjonile teabe, kasutades käesoleva raamistiku lisas toodud standardvormi. Komisjon avaldab kokkuvõtavad andmed oma kodulehel (http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html).

Liikmesriigid peavad tagama, et üksikasjalik dokumentatsioon kõikidele TAI meetmele antud abi kohta säilitatakse. Nimetatud aruanded peavad sisaldama kogu teavet, mis võimaldab teha kindlaks, kas on peetud kinni abikõnlikest kuludest ja lubatud maksimaalsest abi osatähtsusest, ning seda tuleb säilitada kümme aastat alates abi andmise kuupäevast.

Komisjon palub liikmesriikidel esitada kõnealuse teabe, et hinnata kolm aastat pärast käesoleva raamistiku jõustumist selle mõju ⁽⁴⁹⁾.

10.2. *Asjakohased meetmed*

Komisjon teeb EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 alusel liikmesriikidele ettepaneku võtta järgmised asjakohased meetmed, mis hõlmavad nende olemasolevaid teadus- ja arendustegevuse abikavasid:

Vastamaks käesoleva raamistiku sätetele peaksid liikmesriigid nimetatud kavasad vajaduse korral muutma, et viia need käesoleva raamistikuga vastavusse kaheteistkümne kuu jooksul alates selle jõustumisest, välja arvatud järgmiste erandite puhul:

- liikmesriigid võivad 24 kuu jooksul muuta sätteid, mis on kehtestatud käesoleva raamistiku 3. peatüki 1. jao punktis 1;

- suurte üksikprojektide puhul hakkab uus künnis kehtima käesoleva raamistiku jõustumisest;
- kohustust esitada 10 peatüki 1. jao punkti 1 kohaselt üksikasjalikumad aastaaruanded ning kohustust esitada 10 peatüki 1. jao punkti 3 kohaselt teabelehed kohaldatakse olemasolevatele abikavadele kuue kuu jooksul alates käesoleva raamistiku jõustumisest.

Liikmesriike kutsutakse väljendama oma selget ja tingimusteta nõusolekut esitatud asjakohaste meetmetega kahe kuu jooksul alates käesoleva raamistiku avaldamise kuupäevast. Kui vastust ei laeku, eeldab komisjon, et asjaomane liikmesriik ei ole pakutavate meetmetega nõus.

10.3. *Jõustumine, kehtivus ja läbivaatamine*

Käesolev raamistik jõustub 1. jaanuaril 2007 või juhul, kui see ei ole avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* enne kõnealust kuupäeva, esimesel päeval pärast selle avaldamist, ning asendab teadus- ja arendustegevusele riigiabi andmise ühenduse raamistiku.

Käesolevat raamistikku kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2013. Pärast liikmesriikidega konsulteerimist võib komisjon olulistel konkurentsivõimelis- või teaduspoliitikaga seotud kaalutlustel või lähtudes ühenduse muust poliitikast või rahvusvahelistest kohustustest teha raamistikus parandusi enne nimetatud kuupäeva. Komisjon kavatseb raamistiku läbi vaadata 3 aastat pärast selle jõustumist.

Komisjon kohaldab käesolevat raamistikku kõigi abiprojektide suhtes, millest on teatatud ning mille kohta komisjon peab otsuse tegema pärast raamistiku avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*, ka juhul, kui projektidest teatati enne käesoleva raamistiku avaldamist. See hõlmab ka heakskiidetud abikavade alusel antud üksikabi, millest teatati komisjonile vastavalt kohustusele teatada sellisest abist individuaalselt.

Kooskõlas komisjoni teatisega kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta õigusvastase riigiabi hindamiseks ⁽⁵⁰⁾ kohaldab komisjon abi korral, millest ei ole teatatud,

- käesolevat raamistikku juhul, kui abi anti pärast raamistiku jõustumist;
- kabi andmise ajal kehtinud raamistikku kõikidel muudel juhtudel.

⁽⁴⁹⁾ Liikmesriigid võivad soovida toetada komisjoni selles protsessis, esitades oma tagantjärele koostatud hinnangu abikavale ja üksikutele meetmetele.

⁽⁵⁰⁾ EÜT C 119, 22.5.2002, lk 22.

LISA

Laiendatud aruandekohustuse alusel abi kohta kokkuvõtva teabe edastamise vorm (peatükk 10)

- (1) Abisaaja (abi vastuvõtva ettevõtja/ettevõtjate nimi/nimed, VKE või mitte):
 -
 - (2) Viide abikavale (komisjoni viide olemasolevale kavale või kavadele, mille raames abi antakse):
 - (3) Abi väljastav riiklik üksus/üksused (toetust väljastava asutuse/asutuste nimi ja andmed):
 -
 - (4) Liikmesriik, kus abi taotlev projekt või meede ellu viiakse:
 - (5) Projekti või meetme liik:
 - (6) Projekti või meetme lühikirjeldus:
 -
 -
 - (7) Võimaluse korral abikõlblikud kulud (eurodes):
 - (8) Diskonteeritud toetuse suurus (bruto) eurodes:
 - (9) Abi osatähtsus (abi brutoekvivalent protsentides):
 - (10) Abi väljamaksmise tingimused (kui neid on):
 -
 - (11) Projekti või meetme kavandatud algus- ja lõppkuupäev:
 - (12) Abi andmise kuupäev:
-